

קונטרס

דפי עמוד

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

מחזור שינתיים

חלק ב'

כולל בתוכו:

דפי קיצור שו"ע

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

ויקרא תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

יד) ומכל מקום מותר לבן ביתו של אדם ליתן פרוסה לעני או לבנו של אוהבו של בעל הבית שלא מדעתו, לפי שכך נהגו בעלי הבתים, ואין זה נקרא שלא מדעת הבעלים, כיון שכך נהגו והבעלים יודעים מזה המנהג. ומטעם זה מותר (טז) לקבל צדקה מן הנשים (יז) דבר מועט שלא מדעת בעלים, הואיל ודרך בכך ויודעין הבעלים שדרך בכך, וכן בפרדס אם הוא רגיל בו לאכול מפירותיו מדעת הבעלים מותר וכן כל כיוצא בזה.

טו) המוציא פירות בדרך תחת אילן שהוא נוטה על הדרך, אם הם פירות שדרך ליפול מן האילן, ובנפילתן הן נמאסות, או אפילו אינן נמאסות אלא שרוב העוברים שמה המה אינם יהודים, או שהן פירות שדרך הבהמות לאכול אותן, והן עוברות דרך שם, הרי הבעלים כבר נתיאשו מהן ומותרות, אבל אם הן פירות שאינן נמאסות בנפילתן, ורוב העוברים שמה המה ישראלים אסורין משום גזל, ואם הן של יתומים קטנים אסורים בכל ענין, כי הקטנים אין היאוש ומחילה שלהם כלום.

טז) (יח) דינא דמלכותא דינא.

סימן קפ"ג - הלכות נוקי ממון

א) אסור להזיק ממון חברו אפילו על דעת לשלם, כמו שאסור לגנוב ולגזולו על דעת לשלם, ואפילו (א) לגרום נזק לחבירו בין במעשה בין בדיבור אסור, כגון ראובן שמוכר סחורה לעובד כוכבים ובא שמעון ואמר לו שאינו שוה כל כך, אף על פי שהאמת כן אסור, וכל הגורם נזק לחבירו, אפילו בענין שפטור מדיני אדם, חייב בדיני שמים עד שיפייס את חברו.

ב) אפילו מי שבא איזה נזק עליו אסור לסלקו מעליו אם על ידי זה יגרום שיבוא על חברו, כי אסור להציל את עצמו אפילו בגרם נזק ממון חברו, אבל קודם שבא הנזק עליו מותר לדחותו שלא יבא עליו, אף על פי שעל ידי זה יבא על חברו, כגון אמת המים שבא לשטוף

ט) אפילו ליהנות שום הנאה מן הגניבה או מן הגזילה, כל זמן שהיא ביד הגנב או הגזלן אסור, ואפילו הנאה מועטת שגם בעליה לא היו מקפידים עליה, כגון חילוף מטבעות בשווי אסור במעות גנובות או גזולות, וכן ליכנס בבית גזול בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים, או לעבור בשדה גזולה אסור.

י) ולכן מי שהוא גנב או גזלן מפורסם, שאין לו מלאכה אחרת אלא זאת, וכל ממנו בחזקת גנוב או גזול, אסור ליהנות ממנו, ואסור לעני לקחת ממנו צדקה.

יא) וכן אם אחד רוצה למכור איזה חפץ (יג) שנראה שהוא גנוב, כגון (יד) שומרי פירות שמוכרים פירות במקום צנוע, או מוכר אחד שנושא איזה דבר בהצנע למכרו, או שאומר להקונה: הטמן, אסור לקנות, ואפילו לקנות מאשה איזה דבר, שיש לחוש שהיא מוכרת שלא מדעת בעלה, או לקנות מאיש דבר מתכשיטי האשה ומלבושיה, שיש לחוש שהוא מוכרם שלא מדעת אשתו אסור.

יב) (טו) מי שנתחלפו לו כליו בבית המשתה וכדומה, הרי זה לא ישתמש בכלים אלו שבאו לידו ואינם שלו, וכשיבא בעל החפץ צריך להחזירו, לו, ואף על פי שהחפץ שלו נאבד, וכן כובסת המכבסת לרבים והביאה לו חלוק שאינו שלו, אסור ללבשו אלא צריך להחזיר לבעליו, ואף על פי ששלו נאבד, אך אם מונח אצלו ימים רבים, עד שאי אפשר שלא לחקרו הבעלים בינתיים אחר שלהם, אז מותר לו ללבשו, כי מסתמא סלקה הכובסת את בעליו ושלמה בעד החלוק הזה.

יג) אסור ליהנות משום דבר של חברו שלא מדעתו, אף על פי שברור לו שכשיודע לבעליו ישמחו ויגילו מפני אהבתם אותו מכל מקום אסור. לפיכך הנכנס לפרדס או לגינת חברו אסור לו ללקוט פירות שלא מדעת הבעלים, אף על פי שבעל הפרדס ובעל הגינה אוהבו ורועו אשר כנפשו, ובודאי ישמח ויגיל כשיודע לו שנהנה זה מפירותיו, מכל מקום כיון שעכשיו אינו יודע מזה הרי הוא נהנה באיסור, וצריך להזהיר לרבים שנכשלין בזה מחמת חסרון ידיעה.

סעיף י"א - (יג) שנראה שהוא גנוב. ובש"ע ח"מ (סי' שני"ח ס"א) כתבו דכל דבר שחוקתו גנוב, או שרוב דבר שהוא גנוב אסור לקנות, אמנם ברמ"א מקיל שם לקנות אם נשתנה ביד הגנב, וביאר דבריו נמצא בסמ"ע (סק"ז) דכיון שהדבר הזה אינו אלא ספק התירו לקנות ממנו בשינוי כל דהו.

(יד) שומרי פירות. וכן חייט או אומן אחר שמוכר דברים שנשתירו מהחפץ שנתנו לו לעשות ודרך בעה"ב להקפיד עליו אסור ליקח ממנו (תניא).

סעיף י"ב - (טו) שנתחלפו לו כליו. ובערך השלחן (סי' קל"ו ס"ב) כתב דבמקומות שרבים מתאספים שם ומניחין כל אחד חפצו בהפרודו, ובצאתם יתחלפו את של זה בזה, המנהג שאין מקפידין בדבר, ומשתמש כל אחד בשל חברו, עד שיפגשו ומחליפין בחזרה ואין בזה משום חשש גזילה, שכך נהגו.

סעיף י"ד - (טז) לקבל צדקה מן הנשים דבר מיעוט. ומהו מיעוט ומהו הרבה, כתוב ביו"ד (סי' רמ"ח ס"ד) דהכל תלוי לפי עושר הבעלים.

(יז) דבר מיעוט. ובנו"ב (קמא י"ד סי' ע"ב) כתב דהא דאין מקבלין מהם דבר גדול, היינו כשנותנת סתמא, דאיכא למיחש שמא אין זה ברשות בעלה, והיא סברת דמצוה קעבדת, אבל אם אמרת בפירוש שוה ברשות בעלה נאמנת, דאין אדם חוטא ולא לו.

סעיף ט"ז - (יח) דינא דמלכותא דינא. ובח"מ (סי' שס"ט ס"ח) חלקו בדבר דלאו כל העתים שוה לזה, דאם מחלקים בין איש ואשה, אין צריך לקיים דינא, דאין זה דין וחוק אלא חמס, ודין זה נאמר רק אם הדין והחוק כולל כל העם, וברמ"א שם (סעי' יא) הוסיף עוד דדין זה של דינא דמלכותא נאמר רק אם זה לתקנת המדינה והנאתה, אבל אין לנו לדון לפי משפטי הערכאות, דא"כ בטלו כל דיני ישראל, והש"ך (סי' ע"ג סק"ט) הוסיף ע"ז דגם אם נתקנה לתקנת המדינה, אם זה סתרה אחד מדיני התורה, אסור לקיימם, דזאת התורה לא תהא מחלפת.

סימן קפ"ג

סעיף א' - (א) לגרום נזק לחברו. כגון אורח שנכנס לחדר משכבו לישן ושכח לכבות נרו ונשרף השלחן וארגו עם בגדים, זהו בכלל נזק דאדם מועד לעולם בין ערובין ישן, ומחויב הוא לשלם הנזק שגרם (חות יאיר סי' קס"ט).

דפי קייצור שי"ע ומילואים

סימן קפב מן סעיף ט עד הסוף - וסימן קפג מן סעיף א עד הסוף - וסימן קפד מן סעיף א עד ס"ה

ל' אדר א' (ב)

מחזור שנתיים חלק ב'

ח מן הגג צריך להרחיקו מכותל חבירו שלשה טפחים, ומכל שכן שלא לשפוך עביט של מי רגלים בסמוך לכותל חבירו. ולהש מים סמוך לכותל חבירו, אם הוא כותל של אבנים או של עץ בלי טיט, די כשמרחיק טפח אחד, ואם היו האבנים צחיח סלע אין צריך להרחיק כלל, ומשתין אפילו על הכותל, ואם הוא כותל של לבנים או של עץ מחופה בטיט, צריך להרחיק שלשה טפחים.

סימן קפ"ד - הלכות נזקי הגוף

סעיף א) אסור לאדם להכות את חבירו, ואם הכהו עובר בלא תעשה שנאמר אם בן הכות הרשע וגו' ארבעים יכנו לא יוסיף וגו' אם הקפידה תורה בהכאת הרשע שלא להכותו יותר על רשעו, קל וחומר בהכאת צדיק. וכל המרים יד על חבירו להכותו אף על פי שלא הכהו נקרא רשע שנאמר ויאמר לרשע למה תכה רעך, למה הכית לא נאמר אלא למה תכה, אף על פי שעדיין לא הכהו נקרא רשע. וכל מי שהכה את חבירו (א) היה מוחרם בחרם הקדמונים ולא צרפוהו למנין עשרה לכל דבר שבקדושה, עד שהתירו לו בית דין את החרם כשקבל עליו לשמוע דינם. ואם אחד הכה אותו או לישראל אחר, ואי אפשר להציל את עצמו או את חבירו מיד מכהו אלא על ידי שיכה אותו מותר להכותו.

ב) אפילו משרתו שאינו שומע בקולו אסור להכותו, (ב) אבל מותר להכות בניו הקטנים או יתום שהוא מגדל בתוך ביתו כדי להדריכם בדרך ישרה שזהו טובתם.

ג) צריך לזהר שלא להשליך שבדי כלי זכוכית וכדומה במקום שיכול להיזק.

ד) אם יש לשכנו חולי הראש רחמנא ליצלן, (א) וקול ההכאה מזיק לו, לא יכתוש אפילו בביתו ריפות וכיוצא בהם, דברים שקול הכאתם מגיע בבית שכנו ומזיק לו.

סעיף ג' - (ב) וכן חיל המלך. ויותר מזה אפילו אם ממשלת צבאי החלישו להרוס ולפנות איהו בית ישראל להנאתם, אסור לו לבעה"ב להשתדל לבטל זה כי יגיע מזה נזק לחבירו שיהרסו את ביתו, וגם ע"י דיבור קל אסור להזיק את חבירו (חות יאיר סימן ר"ג).

סעיף ד' - (ג) אסור למסור ישראל. וגם נוהל הדם שרוצה להנקם באחד שהרג את הנפש אסור לו למסור את הרוצח לדיני הממשלה שישפטו אותו, דכיון שאסור לנו כהיום לדון דיני נפשות, כן אסור לגואל הדם להרגו או ליתנו להממשלה כדי ליהרג. אמנם בשו"ת צמח צדק (סי' ק"א) כתב דכל שהוא קרוב יותר להנרצח, והוא ממשפחת אביו שראוי לירשו הוא הגואל הדם ומחויב למסרו להממשלה, ואפילו צריך להוציא הוצאות כדי לקיים מצות עשה הלז.

(ד) אלא ע"י שימסרו אותו מותר. ובשו"ת יו"ד סי' קנ"ז סק"ח) כתב באחד שעוסק בזיופים, או שאר מעשים רעים, שיש בזה סכנה לשאר ישראל, יש למסרו לערכאות, ובמקום שאין מוסרין, אז אפילו אם לא יהרגוהו, אלא יסרוהו ביסורים קשים, מ"מ אין מוסרין, דיסורים קשים ממתה.

סעיף ו' - (ה) שחבירו עוסק במלאכתו. ודווקא מלאכתו מלאכת היתר אבל מי שעוסק במלאכת איסור לו לברך שום ברכה שיצליח במעשיו.

(ו) תצלה במעשיך. ובמג"א (סי' שמ"ז סק"ד) כתב דאפילו לעכו"ם יאמר כן משום דרך ארץ, ואפילו הגוי עובר בשבת או בשביעית, דהא אין הוא מוזהר על כך.

סימן קפ"ד

סעיף א' - (א) היה מוחרם בחרם הקדמונים. ובשו"ת חתם סופר (ח"ו סי' קפ"ב) כתב אודות אישרע שהכה את בן תורה, והסתפקו איהו יחידי, שלא לענות אחריו אמן וקדושה כשהוא מתפלל לפני התיבה, ופסק החת"ס דבמונינו שאין איש שם על לב, ואם יהיו יחידיים שלא יענו אחריו אמן וקדושה יהיה לשחוק בעיניהם, ואין ביריבו להעמיד הדת על תילה, ואם באנו לדון את המחויבים נידוי להיות כמחורמים, אז לא נוכל בזמן הזה להתעסק עם רוב מנין אנשי הדור הזה.

סעיף ב' - (ב) להכות בניו הקטנים. וכן מלמד מותר להכות בתלמידים, וכתב בשו"ת שבות יעקב (ח"ג סי' ק"מ) דאף אם המלמד כעס על אחד מתלמידיו והכה אותו עד שחבל בו, אינו מחויב לשלם לו ד' דברים, צער ריפוי שבת בושה, דאם פטרו אותו מגלות כשהמית אותו כמ"ש בגמ' (מכות ח.) כש"כ דפטור מד' דברים.

סעיף ד' - (א) וקול הכאה מזיק לו. וכתב הנתניבות (סי' קנ"ז סק"ז) דאפילו היה בריא ואח"כ נחלה, לא מהני הזקת השכן לומר דעד עתה ג"כ היה עושה כן, כיון דעתה מזיק לו, אמנם לצורך מצוה כגון בניית הסוכה אינו יכול למנעו דהא מצוה קעביד.

שדהו, עד שלא נכנסה לשדהו מותר לגדור בפניה, אף על פי שעל ידי זה היא שוטפת שדה חבירו. אבל משנכנסה לשדהו אסור להוציאה בענין שתגיע לשדה חבירו, שכיון שהנזק מוטל עליו אינו רשאי לסלקו מעליו ולהטילו על חבירו.

(ג) וכן (ב) חיל מלך שבא לעיר ובני העיר מחוייבים ליתן להם אכסניא, אסור לאחד ליתן שכר לשר החיל לפטרו, כי על ידי זה יגרם נזק לישראל אחר, וכן בכל שאר עניני מסים אסור להשתדל אצל השר לפוטרו אם על ידי זה יכביד על אחרים, והעושה כן נקרא מסור.

(ד) אסור למסור ישראל ביד עובד כוכבים בין גופו בין ממונו, בין במעשה בין בדיבור, להלשין עליו או לגלות מצפוניו וכל המוסר אין לו חלק לעולם הבא. ואפילו רשע ובעל עבירות אסור למסרו לא גופו ולא ממונו ואפילו הוא מצר לו ומצערו תמיד בדברים, אבל אם חבירו מוסר אותו ואי אפשר לו להציל את עצמו (ד) אלא על ידי שימסור אותו מותר.

(ה) אסור לכנוס לתוך שדה ניר של חבירו מפני שהוא דש נירו ומקלקלו.

(ו) אסור לעמוד על שדה חבירו להסתכל בה בשעה שהיא עומדת בקמותיה, שלא יזיקנה בעין הרע. ומכל שכן שאסור להסתכל בחבירו, בענין שיש לחוש שיויקו בעין הרע. ואפילו בעסקיו ובמעשיו שאין בהם חשש הזיק עין הרע, אם עושה בביתו וברשותו אסור לראות שלא מדעתו, שמא אינו חפץ שידעו אחרים ממעשיו ועסקיו, ודרך ארץ הוא כשאחד (ה) רואה שחבירו עוסק במלאכתו יברכהו ויאמר לו (ו) תצלה במעשיך.

(ז) אפילו לעשות ברשות שלו דבר שהוא מזיק לשכנו אסור, לא יניח בחצירו סמוך לכותל של חבירו, כל דבר שיש בו חמימות ומוציא הבל ומזיק את החומה כגון זבל וכדומה, אלא אם כן הרחיק שלשה טפחים, וכן צריך להרחיק שלא לשפוך מים סמוך לכותל חבירו, ולכן צנור

יהי קל בעיניהם כבוד הבריות.

יא) מעוברת שהיא מקשה לילד, כל זמן שהעובר בתוך מעיה, מותרין לחתכו בין בסם בין ביד, שכל שלא יצא לאויר העולם אין שם נפש עליו, ובשביל להציל את האם מותרין לחתכו, משום דהוי ליה כמו רודף אחר חבירו להרגו, אבל משהוציא ראשו אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש וזהו טבעו של עולם.

סימן קפ"ג - הלכות שאלה ושכירות

סעיף א) השואל או השוכר בהמה או מטלטלין מחבירו, אינו רשאי לא להשאילם ולא להשכירם לאחר שלא מדעת בעלים, אפילו ספרים (א) שיש מצוה (ב) בהשאלתן, אין אומרים מן הסתם נחא לבעלים שתעשה מצוה בממונם, כי שמא אין רצונם שיהא דבר שלהם ביד אחר, שאינו נאמן בעיניהם, אבל מותר להשואל ספר להניח לאחר ללמוד בו בתוך ביתו, ובלבד שלא ילמוד רק יחידי ולא שניהם ביחד. ואם ידוע שדרכן של הבעלים להאמין לזה השני בדברים כאלו, מותר השואל (ג) להשאיל לו והשוכר להשכיר לו.

ב) מצוה לתת שכר פעולת שכיר בזמנו, ואם איחר עובר בלא תעשה, שנאמר ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש, וכמו כן מצוה לתת שכר בהמה או כלי בזמנו, ואם איחרו עובר בלאו שנאמר לא תעשוק שכיר עני ואביון וגו' ביומו תתן שכרו. ואיזהו זמנו, אם כלתה המלאכה ביום, זמנו כל היום, (ד) ואם עבר היום ולא נתן לו, עובר על ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש, (ה) ואם כלתה המלאכה לאחר שיצא היום ונכנס הלילה, זמנו כל הלילה, עבר הלילה ולא נתן עובר על לא תלין פעולת שכיר אתך עד בוקר. וכך שכיר שבוע, שכיר חודש, שכיר שנה, יצא ממלאכתו ביום יש לו זמן כל היום, יצא ממלאכתו בלילה יש לו זמן כל הלילה ולא יותר.

ג) וכן אם (ו) נתן טליתו לאומן לתקנה בקבלנות והביאה לו ביום, יש לו

ה) יש עוד הרבה דברים בענין נזקי שכנים או לבני רשות הרבים, והכלל הוא שאסור לעשות שום דבר אפילו ברשותו ומכל שכן ברשות הרבים דבר שיכול להגיע ממנו איזה היוק לשכנו או להעוברים ברשות הרבים, אם לא בדבר שפשט המנהג שעושה כן כל מי שרוצה. שהרי זה כאלו מחלו כל אנשי העיר כדי שיוכל כל אחד לעשות כן כשיצטרך לזה הוא או בנו אחריו.

ו) המבעית את חבירו כגון שצעק עליו מאחריו, או שנראה לו באפילה וכיוצא בזה חייב דיני שמים.

ז) החובל בחבירו, אף על פי שנתן את הממון להנחיל מה שנתחייב לו עבור החבלה, וכן גנב או גזלן אף על פי שהחזירו או שלמו, מכל מקום אין מתכפר להם עד שיבקשו מחילה מאת הנחבל או הנגזל או הנגנב על הצער שהיה להם, ואם ימחלו ולא יהיו אכזרים.

ח) הרואה את חבירו בצרה רחמנא ליצלין, ויכול להצילו הוא בעצמו או לשכור אחרים להצילו, (ט) חייב לטרות ולשכור ולהצילו, וחוזר ונפרע ממנו אם יש לו, ואם אין לו מכל מקום לא ימנע בשביל זה ויצילו בממון שלו, ואם נמנע עובר על לא תעמוד על דם רעך. וכן אם שמע מאיזה רשעים מחשבים רעה על חבירו, או טומנין לו פח ולא גילה אזנו להודיעו, או שיכול לפייסם בממון בגלל חבירו, ולהסיר מה שבלבכם ולא פייסם. וכיוצא בדברים אלו עובר על לא תעמוד על דם רעך, וכל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא.

ט) מי שעוסק בזיופים ויש לחוש שישכח בזה רבים, דינו כמו רודף ומתריץ בו שלא יעשה, ואם אינו משגיח, מותר למסרו למלכות ולומר שאין אחר מתעסק בזה אלא פלוני לבדו, וכן יחיד שמעלילים עליו בגללו, יכול לומר להם אני איני עושה אלא פלוני לבדו.

י) היו נוהגין ששבעה טובי העיר דנין דיני קנסות, כגון על חבלות וחירופים וכדומה שאין להם לעשות דבר בלי בית דין, כי יש בענינים אלו הרבה חילוקי דינים, ואין לעשות יותר מן הראוי על פי הדת, ואל

סעיף ז' - (ד) עד שיבקשו מחילה. והכפרה הוא במה שילך ויבזה את עצמו לבקשו מחילה, ובערוך השלחן איתא (סי' תכ"ב ס"ב) דבחבלות די כשמבקש מחילה ממנו בינו לבין עצמו אבל בחירופים וגדופים אם חרפו וביישו ברבים צריך לבקש מחילה ברבים.

סעיף ח' - (ה) חייב לטרות ולהצילו. ואף מחויב האדם להכניס עצמו בספק סכנה כדי להציל את חבירו מודאי סכנה, אמנם בפתי תשובה (סימן תכ"ו סק"ב) כתב דספיקא דידיה עדיף מודאי דחבריה, ומ"מ אין לדקדק ביותר מדאי, דא"כ תמיד ימצא צד היתר לפטור עצמו.

סימן קפ"ה

סעיף א' - (א) שיש מצוה בהשאלתן. ובת שו' הר"ן (סימן י"ט) כתב דאם שאל ספר ונאנס הספר, פטור השואל מאונסין, ואף דאמרין בכל מקום דשואל חייב באונסין, היינו משום דסתם שואל כל הנאה שלו, משא"כ בשואל ספר שגם המשאיל נהנה בזה בפרוטת דר"י, דהיינו שהוא פטור ליתן פרוטה לעני משום דטריד במצוה להשאיל הספר, והעוסק במצוה פטור מן המצוה, והש"ך (סי' ע"ב סק"ט) חולקו"ל דחייב באונסין ככל שואל גמור.

(ב) בהשאלתן. ואם נתקלקל הספר מחמת הקריאה, פסק המחבר בחו"מ (סי' ש"ב) דרק אם השאיל השואל הספר לאחר ונתקלקל חייב, הא אם נתקלקל אצל השואל הראשון פטור דהוי כמתה מחמת מלאכה (תומים סי' ע"ב סק"ח).

(ג) להשאיל לו. אבל השואל אסור להשכיר לו, כיון שממעט בשמירתו שהשואל חייב באונסין והשוכר פטור (תניא).

סעיף ב' - (ד) עבר וכו' ולא נתן. והרי זה כמו שלא שמע שופר או לא נטל לולב אם זמנו לשלם ביום, וכמו שלא אכל מצה או אכל פת חוץ לסוכה, במי שזמנו לשלם בלילה.

(ה) ואם כלתה המלאכה לאחר שיצא היום, ואם היו שכיריים ומעצמם עבדו עד הלילה, כיון שכלתה מלאכתם בלילה היו זמנו כל הלילה.

סעיף ג' - (ו) נתן טליתו. והיינו דווקא כשנתן איזה חפץ להאומן, אבל אם לא נתן לאומן כלום, רק מצוהו לעשות דבר משלו, כתב בקצוה"ח (סי' של"ט סק"ג) דאינו עובר בכל תלין.

דפי קייצור שי"ע ומילואים

סימן קפד מן סעיף ה עד הסוף - וסימן קפה מן סעיף א עד הסוף - וסימן קפז מן סעיף א עד הסוף

א' אדר ב' (ב)

מחזור שנתיים

חלק ב'

כחו ולא יוכל לעשות מלאכת בעל הבית כראוי. וכן הוא דין המלמד, עיין לעיל סימן קס"ה סעיף י"ב.

סימן קפ"ז - הלכות אבדה ומציאה

סעיף א) הרואה אבידת ישראל חייב ליטפל בה להשיבה לבעליה, שנאמר השב תשיבם. וכן כל ממוז של חבירו שאדם יכול להציל שלא יאבד חייב להציל והוא בכלל השבת אבידה.

ב) אף על פי שמן הדין במקום שרוב עובדי כוכבים מצויים אפילו נתן בה ישראל סימן אינו חייב להחזיר, משום (א) דמסתמא כבר (ב) נתייאש הימנה, מכל מקום טוב וישר לעשות לפנים משורת הדין להחזיר לישראל שנתן בה סימן, וכופין על זה, ואם המוציא הוא עני ובעל האבידה הוא עשיר, אינו צריך לעשות לפנים משורת הדין. ובמקום שיש דינא דמלכותא להחזיר אבידה חייב בכל ענין להחזיר.

ג) כל המוציא אבידה, בין שיש בה סימן בין שאין בה סימן, אם מצאה דרך הנחה כגון טלית וקרדום בצד הגדר, ואפילו יש להסתפק אם הנחם שם בכוונה או אבדם שם, (א) אסור ליגע בהם.

ד) מי שהוא זקן מכובד ומצא אבידה, והוא דבר מבוזה שאפילו היה שלו לא היה נטלו להביאו לביתו, משום דהוי ליה בזיון, אינו חייב ליטפל בה. ומכל מקום יש לו לעשות (א) לפנים משורת הדין וליטפל בה אף על פי שאינה לפי כבודו.

ה) מצא מציאה ואינו יודע (א) מי אבדה, בין שיש בה סימן או אין בה סימן, יש בענינים אלו הרבה (א) חילוקי דינים ועשה שאלת חכם איך יעשה.

זמן כל היום בלבד. הביאה לו בלילה יש לו זמן כל הלילה בלבד. אבל (א) כל זמן שהטלית ביד האומן אף על פי שנגמרה וכלתה מלאכתו, אין הבעל הבית עובר אפילו היא אצל האומן כמה ימים, ואפילו הודיעו שיביא לו מעות ויטול את שלו מכל מקום אינו עובר.

ד) (א) אינו עובר משום בל תלין ולא תבוא עליו השמש, אלא אם כן (א) תבעו השכיר ויש לו מעות ליתן לו, אבל אם לא תבעו השכיר או שתבעו ואין לו מעות אינו עובר. ומכל מקום מדת חסידות היא ללות ולפרוע לשכיר בזמנו, כי הוא עני ואלי הוא נושא את נפשו. ואותן שדרכן שלא לפרוע להפועלים עד לאחר החשבון, ואפילו תבעו ממנו דבר מועט שבודאי מגיע להם, מכל מקום אינו עובר כיון שידוע שדרכם כן ועל דעת כן נשכרו אצלם.

ה) שכיר שעשה מלאכה לבעל הבית והפסידה אפילו בפשיעה, באופן שעל פי הדין הוא חייב בתשלומין, מצוה על בעל הבית להכנס לפנים משורת הדין ולמחול לו, שנאמר למען תלך בדרך טובים, ואם השכיר עני הוא ואין לו מה יאכל מצוה ליתן לו שכרו, שנאמר וארחות צדיקים תשמור, וזו היא אורח צדיקים לשמור דרך ה' לעשות צדקה ומשפט לפנים משורת הדין.

ו) כדרך שבעל הבית מוזהר שלא לגזול שכר העני ולא לאחרו, כך העני מוזהר (א) שלא יבטל ממלאכת בעל הבית, וחייב לעבוד בכל כחו כמו שאמר יעקב אבינו עליו השלום כי בכל כחי עבדתי את אביכן. לפיכך אין הפועל רשאי לעשות מלאכה בלילה ולהשכיר עצמו ביום, שכבר נחלש מהלילה. וכן אינו רשאי לעשות מלאכה בבהמתו בלילה ולהשכירה ביום ואין הפועל רשאי להרעיב ולסגף עצמו, שהרי מחליש

(ז) כל זמן שהטלית ביד האומן. ואם נתן משכונן להפועל עד שישלם לו, כתב בפתחי תשובה (סי' של"ט סק"ב) דשוב אינו עובר בכל תלין, ובקצות החושן (סי' ע"ב סק"ג) הוכיח דאפילו אם נתן הפועל המשכונן בחזרה לבעה"ב, אינו עובר בכל תלין, דעיי' המשכונן הוי כאילו כבר קנה השכר שחייב לו הבעה"ב.

סעיף ד' - (ח) אינו עובר. וה"ה כשבעל הבית אומר לפועלו לך אצל פלוני והוא ישלם לך, וקובל עליו הפועל, אינו עובר עוד על בל תלין, ואותו פלוני ג"כ אינו עובר דהא אינו שכירו (תניא).

(ט) תבעו השכיר. ונתנו חכמים עצה לזה שלא יעבור על בל תלין, דכשאומר לשליח צא ושכור לי פועלים, ושכרם, ואמר להם שכרם על בעל הבית, שניהם אינם עוברים בכל תלין, ולא תבא עליו השמש, זה לפי שלא שכרם, וזה לפי אין שכרם עליו, דהא אמר להם שהבעה"ב יתן להם, וכן היו גדולי החכמים נוהגין לשכור פועלים תמיד ע"י שליח ויאמר להם שכרם על הבעה"ב, ובוה לא יעבור על כלום (תניא).

סעיף ו' - (י) שלא יבטל מלאכת בעל הבית. ובב"י (סי' של"ז) כתב דאסור לפועל לקבל עליו מלאכה אחרת בומונו הפרטיים, אם יפריע לו למלאכת הבעה"ב, כגון שהולך לישן במאוחר, מכיון שעובר עוד שעות, וזה משפיע עליו על כל היום, אבל אם אינו מפריע לו כלל אומתר לו להוסיף עבודה פרטית שלא בזמן בעה"ב.

סימן קפ"ז

סעיף ב' - (א) כבר נתייאש הימנה. ודווקא כשמצא דבר חשוב כמעות שאדם רגיל למשמש בו כל שעה, ומסתמא כבר נודע לו שנפל ממנו או שהוא דבר כבד שמן הסתם הוא מרגיש סמוך לנפילתו, שהקל ממשאו ונתייאש ממנו, אבל אם בשעה שבאה האבידה ליד המוצא עדיין לא ידע זה בנפילתה, הרי זה בא לידו באיסור, ושוב אין יאוש מועיל בה, ולכן חייב להחזיר (סמ"ע ותניא סימן רנ"ט).

(ב) נתייאש ממנה. ומ"מ אם מצא ספרים וכיוצא בהן מדברים שבוודאי יבואו ליד ישראל לקנותם, אין האובדם מתייאש מהם, אפי' ברוב עכ"ם (סמ"ע).

סעיף ג' - (ג) אסור ליגע בהן. וה"ה אם מצאם במקום הפקר, רק שהוא מקום צנוע שאין דרך בני אדם לילך שם כלל, הוה ל"י במקום המשתמר, אבל אם מצאו במקום שמשתמר שם קצת, כגון שבילין שבשדות, צריך ליטלו משם אם יש בו סימן כדי להשיב אבידה לבעליו.

סעיף ד' - (ד) לפנים משורת הדין. וי"א שהחכם אינו רשאי לזלזל בכבוד תורתו אלא אם בא לעשות לפנים משורת הדין ישלם מכיסו.

סעיף ה' - (ה) מי אבדה. ובח"מ (סי' רס"ז ס"ג) כתוב שהמוצא אבידה, צריך להכריז עליה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

(ו) הרבה חילוקי דינים. אמנם בוודאי בין שיש בה סימן בין שאין בה סימן אם הוא מהדברים שאין הבעלים מתייאשים ממנו, צריך להיזהר שלא להשתמש בה ושלא למוכרה, ומ"מ צריך להשתמש בה לפעמים לצרכה שלא תתקלקל, מחמת הנחתה זמן מרובה בלא תשמיש (תניא).

סימן קפ"ח - הלכות פקדון

סעיף א) המפקיד מעות אצל חבירו, עתה בזמן הזה שכל עסקינו במשא ומתן והכל צריכין למעות, מן הסתם נתרצה המפקיד שהנפקד יוציאם כשיצטרך, ולכן מותר לו להוציאם (א) והרי הן אצלו כמו מלוה, אלא אם כן גילה המפקיד דעתו שאין רצונו בכך, כגון שחתמו או קשרו בקשר משונה, אז אין הנפקד רשאי להוציאן.

ב) המפקיד שאר חפץ אצל חבירו אסור להנפקד (ב) להשתמש בחפץ זה לצרכו, ואף על פי שאין החפץ מתקלקל כלל בתשמיש זה, מכל מקום הוי שואל שלא מדעת, ושואל שלא מדעת גולן הוא. ואם ידוע בבירור שאין המפקיד מקפיד עליו מותר, ויש אוסרין גם בזה משום דפקדון אפילו בדבר שאין מדרך בני אדם להקפיד אסור, משום דהוי שולח יד בפקדון גם בכהאי גוונא ויש להחמיר.

ג) חייב לשמור את הפקדון באופן היותר טוב כפי הדרך לשמור חפצים כאלו. ואפילו אם הוא אינו מדקדק כל כך בשאר חפצים שלו, בפקדון חייב לדקדק יותר.

ד) אין הנפקד רשאי (א) להפקיד את הפקדון ביד אחרים אפילו כשרים ונאמנים יותר ממנו, אלא אם כן המפקיד גם כן רגיל להפקיד דברים כאלו אצלם.

ה) כשבא להחזיר את הפקדון לא יחזירו לאחד מבני ביתו של המפקיד שלא מדעתו, וכן כשבא להחזיר לו איזה חפץ שהשאל לו או לפרוע חובו. אבל יכול להחזיר לאשתו, כי מן הסתם היא נושאת ונותנת בתוך הבית והבעל מפקיד כל אשה לו בידה.

סימן קצ"ג - הלכות שמירת הגוף ובל תשחית

סימן קפ"ח

א) מצות עשה לעשות מעקה לגגו, שנאמר ועשית מעקה לגגך. גובה המעקה אין פחות מעשרה טפחים גבוה, ותהא חזקה כדי שישען אדם עליה ולא תפול. גגין שלנו שאין משתמשים עליהן פטורין ואמנם (א) לא הגג בלבד חייב במעקה, אלא כל דבר שיש בו סכנה שיכשל בו אדם וימות חייב במעקה ותיקון, וכל המניחו בלי מעקה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר ולא תשים דמים בביתך, כגון מי שיש לו בור בתוך חצירו חייב לעשות לו חוליא גבוה עשרה טפחים, או לעשות לו כיסוי שלא יפול בו אדם.

ב) וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה, שנאמר השמר לך ושמור נפשך מאד, ואם הניח ולא הסיר את המכשולות המביאים לידי סכנה, ביטל מצות עשה ועבר בלא תשים דמים, כגון אם סולם רעוע עומד בביתו וחצרו וכן המגדל כלב רע.

ג) כשם שצריך להאדם לזהר בגופו שלא לאבדו ושלא לקלקלו ושלא להזיקו, כמו שנאמר השמר לך ושמור נפשך מאד, כך צריך לזהר בממונו שלא לאבדו ושלא לקלקלו ושלא להזיקו, (א) וכל המשבר כלי או קורע בגד או מאבד מאכל או משקה או ממאסם או זורק מעות לאיבוד, (א) וכן המקלקל שאר כל דבר שהיה ראוי שיהנו בו בני אדם, עובר בלא תעשה שנאמר (ד) לא תשחית את עצה וגו'.

סימן קצ"א - אסור צער בעלי חיים

א) אסור מן התורה (א) לצער כל בעל חי, ואדרבא חייב להציל כל בעל חי מצער אפילו של הפקר ואפילו של נכרי, אך אם הם מצערין לאדם, או שצריך האדם להם לרפואה או לשאר דבר מותר אפילו להרגן (ב) ואין חוששין לצערן, שהרי התורה התירה שחיטה ולכן מותר למרוט

סעיף א' - (א) הרי הן אצלו כמו מלוה. והמחבר בחו"מ (סי' רצ"ב ס"ז) כתב דנעשה עליהם כשומר שכר וחייב בגניבה ואבידה ואפילו עוד לא נשתמש בהם, דכיון שיש לו רשות להשתמש בהם, הוי הנאת היתר התשמיש כשכר שמירה עליהם, ואם נשתמש בהם נעשה גם כן כשואל, וחייב באונסין עד שיחזירם להבעלים.

סעיף ב' - (ב) להשתמש בחפץ. ומ"מ אם הופקדו ספרים אצל תלמיד חכם, מותר ללמוד ולהעתיק מהן, אם אין לו כיוצא בהן, דאמרין דעל דעת כן הפקיד אצלו (רמ"א), ואם הלוח מעות על ספרים אסור אפי' לתלמיד חכם ללמוד ולהעתיק מהם, משום אסור ריבית אלא א"כ היה משאלין לו גם מבלי ההלוואה (תניא).

סעיף ד' - (ג) להפקיד הפקדון ביד אחרים. ומ"מ ליד אשתו ובניו, כתב המחבר בחו"מ (סימן רצ"א סכ"א) דמותר למסרם, אמנם לבניו אינו מותר רק להגדולים, אבל הקטנים לאו בני שמירה נינהו ואסור.

סעיף ה' - (ד) כשבא להחזיר לו איזה חפץ שהשאל לו. דעת הש"ך בזה (סי' ע"ב ס"ק קל"ז) דאין חילוק בין מלוה לפקדון ולשואל, ובכולם יכול להחזיר גם לאשתו, אבל הסמ"ע (שם סקצ"ח) חולק אש"ך וס"ל דרוקא בפקדון יכול להחזיר לאשתו, אבל בהלוואה ושאלה אינו יכול להחזיר אלא לידו, והטעם דבשואל ומלוה כל הנאה שלו, משא"כ בפקדון אינו אלא שומר חנם.

סימן קצ"ג

סעיף א' - (א) לא הגג בלבד חייב במעקה. ובהיי אדם כתב דגם המדריוגות שעליהם עולין ויורדין להעליה, חייב לעשות מחיצה סביבם, ואינו מברך על עשייתם דאין בזה מצות מעקה, אלא מצות ל"ת לא תשים דמים בביתך.

סעיף ג' - (ב) וכל המשבר כלי. ובמשנ"ב (סימן תק"ס סק"ט) כתב דמותר לשבר כוס תחת החופה, ואין בו משום בעל תשחית, כיון שעושה כן לרמוזו מוסר למען יתנו לב.

(ג) וכן המקלקל. אמנם זה דרוקא כשעושה דרך השחתה וקלקול, אבל על מנת לתקן מותר לקלקל, אם א"א לתקן אלא ע"י קלקול זה (תניא).

(ד) לא תשחית את עצה. ובתשו"ת יאיר (סי' קצ"ה) חידש שאם משאיר גוף האילן, אלא שקוצץ ממנו קצת ענפים, אינו עובר אלאו דכל תשחית, אמנם בשו"ת חסד לאברהם (מהד"ת י"ד סי' ל"ה) כתב דע"כ עובר אאסור דרבנן, דלא גרע ממשבר כלים דעובר אסור.

סימן קצ"א

סעיף א' - (א) לצער כל בעל חי. ובתשובת הרשב"א מבואר (סי' רנ"ב) דגם באדם יש אסור צער בעלי חיים, ובסמ"ע (סי' ר"ב סק"ג) מוסיף עוד דעדיף צער דישראל מהצער דבהמה.

(ב) ואין חוששין לצערן. ובתשובת עבודת הגרשוני (סי' י"ג) חידש דאין שום אסור צער בעלי חיים להמית בעל חי והביא ראיה מגמ' (חולין דף ו: במעשה דרבי פנחס בן יאיר עיי"ש, וכ"כ בשו"ת נוב"י (תניא י"ד סי' ו') ומתניא טעמא כתב שם להתיר לילך ליערות לצוד חי' ועופות לצורך פרנסתו, ואין בוה משום אסור צער בעלי חיים.

דפי קייצור שי"ע ומילואים

סימן קפח מן סעיף א עד הסוף - וסימן קצא מן סעיף א עד הסוף - וסימן קצב מן סעיף א עד סעיף ז

ב' אדר ב' (ב)

מחזור שנתיים

חלק ב'

יכפרנה. ונוהגים לתת צדקה לעניים בעדו, כי תשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה. גם נוהגין לברך את החולים בבית הכנסת, ואם הוא מסוכן מברכין אותו אפילו בשבת ויום טוב, (ב) ולפעמים משנים (ג) את שם החולה כי גם שינוי השם קורע גזר דינו.

(ג) התורה נתנה רשות לרופא שירפא שנאמר ורפא ירפא, ולכן אין לו להחולה לסמוך על הנס, אלא חייב להתנהג בדרך העולם לקרות לרופא שירפאהו, וכבר כמה חסידי עולם נתרפאו על ידי רופאים. (ד) ומי שמונע את עצמו לקרות לרופא, שתיים רעות הנהו עושה, האחת דאסור לסמוך על הנס במקום שיש סכנה, ודבר זה גורם שיזכרו עונותיו בשעת חליו, ועוד דהוי יוהרא וגיאאות שסומך על צדקתו שיתרפא בדרך הנס, (ה) ויש לו לקרוא להרופא היותר מומחה, ובכל זאת לבו יהא לשמים ויבקש רחמים מאת הרופא הנאמן יתברך שמו, ואך בו יבטח לבו.

(ד) (1) ומצוה היא על הרופא הבקי לרפאות, ובכלל פיקוח נפש הוא, ואם מונע את עצמו הרי זה שופך דמים, ואפילו יש להחולה רופא אחר, כי לא מן כל אדם זוכה להתרפאות, ואולי הוא מן השמים שיתרפא על ידו, אבל לא יתעסק ברפאות אלא אם כן הוי בקי ואין שם גדול ממנו, שאם לא כן הרי זה שופך דמים.

(ה) חולה שאין בו סכנה אם יוכל להתרפאות בדבר היתר, אף על פי שצריכין לשהות קצת עד שישגיגהו, אין מתירין לו שום דבר איסור, ואם צריך דוקא לדבר איסור, אם צריך לאכול כמו שהדרך הוא לאכול דבר זה, אסור לו לאכול אפילו הוא רק איסור דרבנן, כיון שאין בו סכנה, אבל שלא כדרך הנאות, כגון שמערב בו דבר מר, וכן לעשות ממנו רטיה וכדומה מותר אפילו הוא דבר האסור בהנאה מדאורייתא, חוץ מכלאי הכרם ובשר בחלב שאסורין אפילו שלא כדרך הנאות במקום שאין סכנה. (דין הברכה על מה שאוכל ושותה לרפואה עיין לעיל סימן נ' סעיף ח' וסימן ס"א סעיף ד', ודין תינוק שצריך לאכול חמץ בפסח עיין לעיל סוף סימן קי"ז).

(ו) יש אומרים דכל איסורי הנאה מדרבנן מותר להתרפאות בהן, אפילו חולה שאין בו סכנה, ואפילו כדרך הנאות, ובלבד שלא יאכל ולא ישתה את האיסור.

נוצות מאווזות חיות אם אין לו נוצה אחרת, רק שהעולם נמנעים משום אכזריות.

(ב) סוסים המושכים בעגלה והגיעו למקום מקולקל או להר גבוה, ואינן יכולין למשוך בלי עזר, מצוה לעזור אף לנכרי משום צער בעלי חיים, שלא יכה אותם הנכרי מכה רבה למשוך יותר מאשר בכחם.

(ג) אסור לקשור רגלי בהמה חיה ועוף בענין שיהיה להם צער.

(ד) אסור להשיב עוף על ביצים משאינו מינו משום צער בעלי חיים.

(ה) אסור לסרס בין אדם ובין בהמה חיה ועוף, אחד טמאים ואחד טהורים בין בארץ ישראל בין בחוץ לארץ וכל המסרס חייב מלקות, ואפילו להשקות כוס של עקרין לאיש או לשאר בעלי חיים הזכרים אסור.

(ו) אסור לומר לאינו יהודי (א) לסרס בהמה שלנו, ויש אומרים דאפילו למכרה לאינו יהודי או ליתנה לו למחצית שכר אם ידוע דיסרסה אסור, משום דאינו יהודי גם כן מצווה על איסור סירוס, ואם כן הישראל עובר על לפני עור, ומיהו אם אין האינו יהודי הקונה מסרס בעצמו, רק גותן לאינו יהודי אחר לסרס, לכולי עלמא שרי, דאז הוי לפני דלפני ומותר.

סימן קצ"ב - דין החולה והרופא

(א) אמר רב יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכות והפטור, אמר מר עוקבא מאי קראה כי יפול הנפול ממנו, ממנו להביא ראייה, פירוש מאחר שהוא נופל צריך למצוא ממנו וממעשיו ראייה לזכות. עוד איתא בגמרא, חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנהו בקולר עלה למטה ונפל למשכב יהי דומה בעיניו כמו שהעלוהו לגדרום (מקום שדנים דיני נפשות) לידון, שכל העולה לגדרום לידון, אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול, ואם לאו אינו ניצול. ואלו הן פרקליטין של אדם, תשובה ומעשים טובים, ואפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה, ואחד מלמד עליו זכות, ניצול, שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו, ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת וגו'.

(ב) דרש רבי פנחס בר חמא, כל מי שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם (א) ויבקש עליו רחמים, שנאמר חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם

סעיף ו' - (א) לסרס בהמה שלנו. ובשו"ת חתם סופר (ח"מ סי' קפ"ה) כתב להתיר בדרך הערמה, שימכור הבהמה להנכרי, והוא יסרס כשהן שלו, ואח"כ יקנה הישראל בחזרה מן הגוי, אמנם צריך להתנות עם הגוי שהוא בעצמו לא יסרסם אלא יתנם לאחר לסרסו.

סימן קצ"ב

סעיף ב' - (א) ויבקש עליו רחמים. ומבואר בגמ' (ברכות לר). דהמבקש רחמים על חבירו אין צריך להזכיר שמו, ובגמ"א (סי' קי"ט סק"א) כתב דזה דווקא כשמתפלל בפניו, אבל שלא בפניו צריך להזכיר שמו ובוה"ק איתא (פ' לך לך) דיתפלל בשמו ובשם אמו.

(ב) ולפעמים משנים את שם. ובספר עבודת הקודש כתוב דאין לעשותו אלא ע"י חכם וירא שמים, ובבאר מים חיים (פ' בראשית) כתב דצריכין לזה אדם קדוש.

(ג) את שם החולה. וברמ"א כתוב דנוהגין לתת לו שם חדש, לא רק שינוי השם, ובמחבר באה"ע (סי' קכ"ט ס"ח) כתב דשם הנוסף יתוסף בראש.

סעיף ג' - (ד) ומי שמונע א"ע לקרות לרופא. וברא"ש (כתובות פ"ד ס"ג) כתב דמחויבין הבי"ד להפריש את האדם שלא יפשע בנפשו, וכתב הש"ך (יו"ד סי' רל"ח סק"ה) דהחולה הוא מושבע ועומד מהר סיני על מצוה דפיקוח נפש.

(ה) ויש לו לקרוא להרופא. ובתשו' הרדב"ו כתב (ח"ד סי' ס"ו) דאע"ג דביו"כ אם החולה אומר שצריך לו לאכול שומעין להחולה ולא להרופא, מ"מ לענין התרופות והרפואות, אם החולה אומר שצריך לו תרופה פלוגית, והרופא אומר תרופה אחרת שומעין להרופא.

סעיף ד' - (ו) ומצוה הוא על הרופא. ובשו"ע יו"ד (סי' של"ו ס"ג) מבואר דאין לו להרופא ליטול רק שכר הטורח והבטלה ולא יותר.

יחשוב ששמח לאידו אבל מותר ללותו, וליכא למיחש שיאמרו כי הוא שמח לאידו, באשר זהו סוף כל אדם (עיין לעיל סימן ר"ז סעיף ב' דהחולה אינו צריך לעמוד אפילו מפני נשיא, ואם רוצה לעמוד אין אומרים לו שב).

ב) כשהחולה שוכב על הארץ לא ישב המבקר על גבי כסא שגבוה ממנו, לפי שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה, שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי, אבל כשהחולה שוכב במטה, מותר להמבקר לישוב על כסא וספסל.

ג) (א) עיקר מצות ביקור חולים הוא, לעיין בצרכי החולה מה הוא צריך לעשות לו, ושימצא נחת רוח עם חבריו, וגם שיתן דעתו עליו ויבקש רחמים עליו. ואם ביקר ולא ביקש לא קיים את המצוה, ולכן אין מבקרין בשלש שעות הראשונות של היום, מפני שאז כל חולה מיקל עליו חליו, ולא יחוש לבקש עליו רחמים. ולא בשלש שעות אחרונות של יום, שאז מכביד עליו חליו ויתיאש מלבקש עליו רחמים.

ד) כשמבקש עליו רחמים, אם מבקש לפניו יכול לבקש בכל לשון שירצה, שהרי מבקש כביכול לפני השכינה שהיא אצל החולה, אבל כשמבקש שלא בפניו דאו מלאכי השרת נוקקין להעלות תפלתו ואינם נוקקין לכל הלשונות על כן יבקש בלשון הקודש ויכולו אותו בתוך כל חולי ישראל, שמתוך שכוללו עם האחרים תפלתו נשמעת יותר בזכותן של רבים, ויאמר: המקום ירחם עליך בתוך כל חולי ישראל. ובשבת יאמר: שבת היא מלועזק ורפואה קרובה לבא, (א) ורחמיו מרובים ושבתו בשלום.

ה) המבקרים ידברו אתו בהשכל ודעת, ויאמרו לו, דברים מחיים ולא דברים ממתים, ויאמרו לו (ה) שיתן דעתו על עניניו אם הלוח או הפקיד אצל אחרים, או אחרים אצלו, ואל יפחד מפני זה מהמות.

ו) (ה) אין ליתן נכסיו במתנה לאחרים (ו) ואפילו לצדקה ולהניח את

ז) (ו) חולה שיש בו סכנה מתרפא בכל האיסורין, שאין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש חוץ מעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכת דמים, שהן ביהרג ואל יעבור ואין מתרפאין בהן.

ח) מותר לרופא להקזיז דם ולמשמש הדפק ושאר מקומות שבאשה אפילו באשת איש, ואפילו במקום תורפה כדרך הרופאים, כיון שאינו עושה דרך תאוה וחבה, אלא שבמלאכתו הוא עוסק, ואך באשתו נדה יש להחמיר, כשאין סכנה בדבר ויש שם רופא אחר בקי כמוהו. (ועיין לעיל סימן קנ"ג סעיף י"ד ושם מבואר אם אשה נדה יכולה לשמש את בעלה כשהוא חולה, או הוא אותה, ועיין לעיל סימן קמ"ג סעיף ט"ו אם הבן מותר להקזיז דם לאביו וכיוצא בו).

ט) בחולי מעים אין האיש משמש את האשה, פן יתגבר יצרו כיון שהוא בריא, אבל האשה משמשת את האיש כיון שהוא חולה.

י) מי שיש לו סמנים וחבירו חולה וצריך להם, אסור לו להעלות בדמיהם יותר מן הראוי.

סימן קצ"ג - הלכות בקור חולים

א) כשחלה האדם מצוה על כל אדם לבקרו, שכן מצינו בהקדוש ברוך הוא שמבקר חולים, כמו שדרשו רבותינו וזכרונם לברכה בפסוק וירא אליו ה' באלוני ממרא, מלמד שבא אליו לבקר החולה. הקרובים והחברים שרגילים ליכנס לביתו תמיד, המה הולכים לבקרו מיד כששמעו שהוא חולה, אבל הרחוקים שאינם רגילים בביתו לא יכנסו מיד כי היכי (א) דלא ליתרע מזליה להטיל עליו שם חולה, ואינם נכנסים עד לאחר שלשה ימים, ואם קפץ עליו החולי גם הרחוקים נכנסים מיד, אפילו הגדול ילך לבקר את הקטן ואפילו כמה פעמים ביום, וכל המוסיף הרי זה משובח, ובלבד שלא יהיה לטורח על החולה. השנא לא יבקר שונאו החולה ולא ינחמו כשהוא אבל, שלא

סעיף ז' - (ו) חולה שיש בו סכנה. וה"ה סכנת אבר אחד, ואע"פ שבשבת מחמירין בשאר אברים שיש בו סכנה, שאין מחללין עליו את השבת, מ"מ לענין שאר איסורים יש להקל אפי' בסכנת אבר אחד (פרמ"ג ש"ח מ"ז סק"ו).

סימן קצ"ג

סעיף א' - (א) דלא ליתרע מזליה. ובש"ך (סימן של"ח סק"א) כתב בהמשך דבריו שאין לגלות לחולה שהוא כבר מסוכן בחייו, כי בזה מרע מזליה.

סעיף ג' - (ב) עיקר מצות ביקור חולים. ואם החולה יש לו מחלה המתדבק אי מחויב לבקרו ולהעמיד עצמו בספק סכנה, זה תלוי במה שהבאנו לעיל בסי' קפ"ד מחלוקת הסמ"ע והפתחית שובה (סימן תכ"ז) אי ספק דידיה עדיף מודאי דחבריה או לא.

סעיף ד' - (ג) ורחמיו מרובים. וברמ"א כתב (או"ח סי' רפ"ז) שאין לומר ורחמיו מרובים, וכן נהגו.

סעיף ה' - (ד) שיתן דעתו על עניניו. ובכ"י (סי' רנ"ב) כתב בשם הריטב"א דלא אמרינן מצוה לקיים דברי המת, אלא מי ששמע ממנו בהדיא וסיפק בידו לעשות, אבל אם צוה על הירשים שלא בפניהם, אין בזה משום מצוה לקיים דברי המת.

סעיף ו' - (ה) אין ליתן נכסיו. בתש"ת שב"ץ (ח"ב סי' נ"ג) כתב דאין האדם ביום מיתתו לא מלך ולא נביא שיקיימו החיים את דבריו, ואין שלטון ביום המות, ולא אמרו מצוה לקיים דברי המת, אלא לענין ממונו.

(ו) ואפילו לצדקה. אמנם כשמניח לבניו ירושה, מותר לחלק לצדקה כמה שרוצה ואין שיעור בדבר, ואע"פ שאמרו בצדקה דהמבובו לא יבובו יותר מחומש, זה דווקא בחיים, אבל בשעת מיתה, יכול לבובו כרצונו הטוב, כשמניח ירושה גם ליורשי (שטמ"ק כתובות נ.).

דפי קייצור שי"ע ומילואים

סימן קצב מן סעיף ז עד הסוף - וסימן קצג מן סעיף א עד הסוף

ג' אדר ב' (ב)

מחזור שנתיים

חלק ב'

יב) מבקרין חולה אינו יהודי מפני דרכי שלום.

יג) תניא בספרי רבי נתן אומר ואשמה הנפש היא והתודה, זה בנה אב על י"א כל המתים שיטענו וידוי. ואיתא במשנה שכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא, שכן מציינו בעכ"פ שאמר לו יהושע: בני, שים נא כבוד לאלהי ישראל, ותן לו תודה, והגד נא לי מה עשית, אל תכחד ממני, ויען עכ"פ את יהושע ויאמר, אמנה אנכי חטאתי, וכזאת וכזאת עשיתי, ומנין שכיפר לו וידויו שנאמר ויאמר יהושע מה עכרתנו, יעכרך ה' ביום הזה. ביום הזה אתה עכור, ואי אתה עכור לעולם הבא. לכן חולה שרואין בו י"ב שהוא נוטה למות, מסבבים עמו בדברים י"ג ואומרים לו התודה, ואל תדאג מזה, הרבה התודו ועמדו מחליים והמה בחיים והרבה שלא התודו ומתו, ובשכר שאתה מתודה אתה חי, וכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא. ואם אינו יכול להתודות בפיו יתודה בלבו. ואם יכול לדבר אך מעט, אומרים לו: אמור תהא מיתתי כפרה על כל עונותי, וגם יאמרו לו שיקש מחילה מכל אדם שחטא כנגדו בין בממוז בין בדברים, וכל אלו הדברים אין אומרים לו בפני עם הארץ ולא בפני נשים ולא בפני קטנים שמא יבכו וישברו לבו.

יד) סדר הוידוי בקצרה: מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שרפואתי בידך ומיתתי בידך, יהי רצון מלפניך שתרפאני רפואה שלימה, ואם אמות תהא מיתתי כפרה על כל חטאים ועונות ופשעים, שחטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך, ותן חלקי בגן עדן וזכני לעולם הבא הצפון לצדיקים. ואם רוצה להאריך בוידוי יום הכפורים הרשות בידו. וכבר מסודרים הוידוים בספר היקר מעבר יבק, ובספר חכמת אדם העתיק גם כן סדר הוידוי מרבינו משה בן נחמן זכרוננו לברכה (רמב"ן).

היורשים כך, (א) וכל העושה כן אין רוח המקום נוחה הימנו, ואפילו אם אין היורשין נוהגין כשורה, אבל אם מניח גם ליורשים דבר המספיק להם מותר, ומדת חסידות שלא לחתום את עצמו עד, ולא להיות בעצה בצוואה שמעבירין בה את הירושה מהיורש, אפילו מבין שאינו נוהג כשורה, לאחיו חכם ונוהג כשורה, כי (ב) שמא יצא ממנו זרע טוב והגון, ואפילו למעט לזה ולהרבות לזה יש מי שאוסר, וראוי לחוש לדבריו.

ז) אם יש לו בנים קטנים, או קטנים וגדולים, או שאשתו מעוברת, צריך למנות אפוטרופוס שיתעסק בשביל הקטנים עד שיגדלו.

ח) חולה שמבקש לעשות קבלת קנין לחזק את הצוואה קונין ממנו אפילו בשבת וכן אם מבקש לשלוח לקרוביו מותר לשכור אינו יהודי בשבת ולשלחו.

ט) חולה שמת לו מת (י) אין מודיעין לו שלא תטרף דעתו עליו. ואפילו נודע לו אין אומרים לו לקרוע שמא תגדל דאגתו, ואין בוכין ואין מספידין בפניו, בין על מתו בין על מת אחר אף על פי שאינו קרובו, פן יפחד שגם הוא ימות, ומשת יקין את המנחמין בפניו.

י) אין מבקרין לא לחולי מעיים משום כיסופא (א) ולא לחולי העין ולא לחולי הראש, וכן כל חולה דתקיף ליה עלמא, וקשה ליה דיבורא, אין מבקרין אותו בפניו אלא נכנסין לבית החיצון ושואלין ודורשין בו, אם צריך לאיזה דבר, ושומעין צערו ומבקשין עליו רחמים.

יא) מי שיש לפניו שתי מצות ביקור חולים וניחום אבלים, אם אפשר לו לקיים שניהם, ביקור חולים קודם, כדי לבקש רחמים עליו. ואם אי אפשר לו לקיים שניהם, ניחום אבלים קודם, שהוא גמילת חסד עם החיים ועם המתים.

(א) וכל העושה כן, וה"ה להעביר הנחלה לבנות בית הכנסת או לתתם לעני הגון נ"כ אסור אם אינו מניח לבניו כלום, וכש"כ הוא דאם אסור להעביר נחלה מכרא בישא לברא טבא, ששניהם ראויים ליורש כשי"ב שאין מעבירין למי שאינו ראוי ליורשו (תשב"ץ ח"ג סי' ק"צ).

(ב) שמא יצא ממנו זרע טוב. ובת שו"מ מהר"ם שיק (ח"י"מ סי' מ"ג) איתא דמה שאמרו בגמ' שלא להעביר נחלה מבן רע לבן טוב, היינו דוקא כשהבן רע אינו אפיקורס, אבל אם הוא אפיקורס ואינו שומר דת, לא שייך לומר שמא יצא ממנו זרע טוב, דאלו האנשים אין מגדלין בניהם על דרך הטוב.

סעיף ט"ז - (ט) שמת לו מת. ובבית הלל כתב (סי' של"ז) דאפי"מ מת לו אביו ואמו שצריך לומר עליו קדיש ויוכל לאמרו, אעפ"כ אין מודיעין אותו מטעם זה דחיישינן שמא תטרף דעתו עליו.

סעיף י" - (א) ולא לחולי העין. והטעם לחולי העין כתב הטור שגם מי שיש לו חולי העין הדיבור קשה לו.

סעיף י"ג - (יא) כל המתים שיטענו וידוי. ובבית לחם יהודה כתב (ו"ד סי' של"ח) בשם ספר זכרונות דמצוה גדולה להעיר לחולה על ענין הוידוי בזמן שהוא מיושב בדעתו בלי שימתנו עד דתקיף ליה עלמא, והחולה הזריו מקדים למצוה ומתודה ומתחנן בעוד כוחו בו, ודעתו מיושבת עליו.

(יב) שהוא נוטה למות. ובספר חסידים כתוב דיש צדיקים כשמבקשים למות נוטלים ידיהם.

(יג) ואומרים לו התודה. ואפילו בשבת מותר להתודות, ודומה לזה כתב בבאר היטב (סימן רפ"ח סק"ג) דכשתענה בת ענית חלום בשבת, יתודה ויאמר חטאתי עייתי פשעתי (תשו" כנף רננה א"ח סי' כ"ה).

סדר הקריאה לשבת ר"ח אדר

ר"ח אדר הסמוך לניסן שחל להיות בשבת קורין פרשת שקלים, ומפטיר ויכרות יהודע, ומוציאין שלשה ספרים, באחת קורא פרשת השבוע ששה אנשים, ובמקום שנהגו להוסיף מוסיפין, ובשני של ר"ח ומתחילין וביום השבת, ומניחין ס"ת השלישית אצלה ואומרים ח"ק, ובשלישי קורא מפטיר בפרשת שקלים. אם אחר שגמר פרשת השבת טעה ולקח הס"ת שהיתה מגוללת על פרשת שקלים ובירך לפניה והתחיל לקרות, יסיים בפרשת שקלים, ואח"כ להעולה בס"ת השלישית למפטיר יקרא עמו בפרשת ר"ח, וההפטרה יאמר השמים כסאי. וה"ה בשבת פרשת החודש כשחל ר"ח ניסן בשבת והקדים לקרות בפרשת החודש. יוצר יש לשחרית וגם למוסף בפרשת שקלים ובפרשת החודש אבל בזכור ופרה לא תקנו במוסף.

טעה בקריאת ד' פרשיות מה יעשה?

אם אירע שלא קראו הפרשה מענינו של יום אין לה תשלומין לשבת הבאה. אם שכחו הצבור לקרות פרשת שקלים, וה"ה בשאר השלשה פרשיות, אם כבר אמר הפטרה של סדר השבוע בברכותיה ונזכרו צריכים לחזור ולהוציא ס"ת ולקרות הפרשה בברכה לפניה ולאחריה, ויאמר אח"כ קדיש ויפטיר בלא ברכה לפניה ולאחריה. ואם נזכרו אחר שהתחיל לברך על הפטרה ואמר השם, יגמור הברכה ויאמר קצת פסוקים מהפטרת השבוע ובלא ברכה אחריה, ויוציאו ס"ת ויקרא עולה אחד מענינו של יום, ואחר ברכה אחרונה יאמר קדיש ויקרא הפטרה בלא ברכה לפניה והברכות שלאחריה יברך. ואם נזכרו מיד אחר שבירך ברכה אחרונה על התורה, יוציאו ס"ת אחרת ויניח אצל הראשונה ויאמר קדיש, ואח"כ יקרא אחר שיפטיר מענינו של יום בברכותיה. אם טעו וקראו הפרשיות והמגילה באדר ראשון צריך לחזור ולקרות המגילה והפרשיות בשני.

סדר הקריאה בשבת ר"ח ניסן

בשבת חמישי שהוא כ"ט באדר מוציאין ב' ספרים, באחד קורא פרשת השבוע, ומניחין ס"ת השניה אצלה ואומרים ח"ק, ובשני החדש הזה לכם עד תאכלו מצות, ומפטיר בראשון באחד לחדש. כשחל ר"ח ניסן בשבת שאז הוא פרשת החודש מפטירין פ' החודש ולא השמים כסאי, ומוציאין ג' ספרים, באחד קורין פרשת השבוע, ומניחין השניה ואין אומרים קדיש, ומגביהין הראשונה וגוללין ופותחין השניה, וקורין בפרשת ר"ח מן וביום השבת עד ונסכו, ומניחין השלישית ואומרים קדיש, ומגביהין השניה וגוללין ופותחין השלישית וקוראין למפטיר בפ' החודש.

חיוב קריאת פר' זכור

י"א שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקראם מה"ת, וי"א דפרה אדומה אינה אלא מדרבנן, וע"כ צריך הקורא לכונן להוציא כל השומעים וגם השומעים צריכין לכונן לצאת. ובני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו, אפילו יש לו ס"ת בביתו אלא שאין לו מנין בביתו, ואם אי אפשר להם לבא מ"מ יזהרו לקרותם בנגינתם ובטעמם, ויהדר לקרות זה מתוך הספר. י"א שצריך לקרות זכר עמלק בציר"י וי"א שצריך לקרות זכר עמלק בסגו"ל, וע"כ מהנכון שהקורא יקרא שניהם לצאת י"ש.

איזה עדיף מקרא מגילה או פר' זכור?

אם א"א לו לבא לקריאת פר' זכור ולקריאת מגילה י"א דעדיף קריאת פ' זכור בצבור, וי"א דיבוא למקום שקורין המגילה בצבור, ופרשת זכור יוצא ע"פ הדחק במה שישמע הקריאה בפורים פרשת ויבוא עמלק, וצריך בעת שמיעת פרשה זו לכונן לצאת בזה מ"ע של זכור, וי"א דאינו יוצא רק בקריאת פר' זכור. בכל ד' פרשיות אין מזכירין נשמות ואומרים צו"ן, וי"א דאומרים בהם אב הרחמים וי"א דאין אומרים.

האם יצא בקריאה מתוך החומש? אין לו ס"ת בשבת זכור האם יוצא בקריאה מתוך החומש?

הגב' בעצמך...

לבידוד שחזן עירך ארז
עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
האחר לזמנים מל ירוש
© מנהלת הסגל

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

חנוכה ופורים מהו להתענות לפניהם ולאחריהם?

בחנוכה ופורים מותר להתענות לפניהם ולאחריהם וכן בהספד שרי, וי"א דבחנוכה אסור להתענות לפניו, אבל בהספד גם לדידהו שרי. ויש נוהגים להתענות לפני חנוכה תמורת ער"ח ואין לשנות מנהגם, אבל לכתחלה לא ינהוג כן, ועכ"פ אסור לגזור בו תענית צבור, וכן יום ראשון דאחר חנוכה אף דיחיד מותר להתענות בו תענית צבור אסור לגזור בו.

דיני תענית אסתר

מתענים ב"ג באדר, ואם חל פורים באחד בשבת מקדימין להתענות ביום חמישי, אבל בע"ש אין קובעין תענית בתחלה, ומי שהיה בדרך ושכח שמתענים ביום ה' ואכל, ובלילה בא לביתו ושמע שהעולם התענו היום יתענה למחר בע"ש. **אין להגיד ההלכות בתענית אסתר מפני שטרודים לקנות צרכי פורים,** אם לא כשחל פורים ביום א', וכן כשאידע ביום ד' יש להגיד בו ביום משום דביום ו' אין להגיד דהוא שושן פורים. ודוקא לילך לשיבה אבל ללימוד הקבוע בביה"מ אינו בכלל זה. ויא"א צדקתך באותה שבת שחל פורים למחר.

מי פטור מלהתענות בתענית אסתר?

תענית זה אינו חובה לכן יש להקל בו לעת הצורך, כגון מעוברות או מגיקות אפי' אין מצטערים וי"א דוקא מצטערים, ותלוי לפי מנהג המקום, אך ביולדת כל ל' לכו"ע אין מתענה. וכן לחולה שאין בו סכנה ואפי' רק כואבי עינים שאם מצטערים הרבה לא יתענו ויפרעו אח"כ, ואם מעוברת צריכות לפרוע התענית תלוי בפלוגתא הג"ל, אבל שאר בריאים לא יפרשו מן הצבור אפילו ההולך בדרך וקשה עליו התענית.

ברית מילה שחל בתענית אסתר מוקדם מה דינו?

אם חל פורים ביום א' שמתענין ביום ה' שלפניו וחל בו ברית מילה, מותר לאכול על המילה כל האנשים הקרואים להסעודה ואפילו יותר מעשרה, ואפילו בשחרית מותרים לאכול, ולמחר ביום ו' יתענו האוכלים, וי"א דאסורין כולם לאכול ביום ה' ויעשו הסעודה בלילה, אכן הבעלי ברית בעצמן מותרין לאכול ביום ה' אחר מילה וא"צ להתענות למחר והמיקל לא הפסיד, וא"צ להתענות כלל אפי' עד חצות, ואפשר דבתענית אסתר יש להקל לבעל ברית לאכול אפילו אינו נדחה, ועכ"פ אחר מנחה בודאי לכאורה יש להקל.

דיני חודש אדר

משנכנס אדר מרבין בשמחה ומי שיש לו דין עם עכו"ם ישפוט באדר. יכולים בני עיר לתקן בהסכמה ובחרם עליהם ועל הבאים אחריהם לעשות פורים ביום שנעשה בו נס, ומי שנעשה לו נס באדר ונדר לעשות פורים כשיבוא שנת העיבור צריך לעשות הפורים באדר שני, אם לא שנעשה לו הנס בשנת העיבור באדר א'.

מאימתי ועד מתי קורין את המגילה?

חייב אדם לקרות המגילה בלילה משעת צאת הכוכבים ולחזור ולשנותה ביום. ושל לילה זמנה כל הלילה עד עמוד השחר, ואם לא קראה קודם אפילו באונס שוב לא יקרא. ושל יום זמנה כל היום מהנץ החמה עד סוף היום היינו שקיעת החמה, ולזמן הנץ לא בעינן עד שיעלה כל גוף השמש על הארץ אלא משעת תחלת הנץ ג"כ מותר לכתחלה, ואם נמשך עד בין השמשות יקראנה בלי ברכה, ואם קראה משעלה עמוד השחר יצא. ואם היה אונס קצת יכול לקרותה לכתחלה משעלה עמוד השחר.

לאיזה ביהמ"ד צריכין לילך לקריאת המגילה?

מבטלים תלמוד תורה לשמוע מקרא מגילה, ואפילו היתה ת"ת של חבורה גדולה אפי"ה צריך לבטל ולילך לקרותה בצבור משום ברב עם הדרת מלך, ומ"מ מי שמתפלל כל השנה בקביעות במנין המיוחד לו להתפלל שם א"צ לילך לביהכ"נ, ודוקא אם במקום שהוא רגיל להתפלל הוא ג"כ ביהמ"ד אלא שמיעוט אנשים מתפללים שם, אבל אם בעה"ב יש לו מנין בביתו אף שהמנין שלו הוא בקביעות צריך לילך לביהכ"נ שבעיר משום פרסומי ניסא.

האם דוחין קריאת המגילה מפני מת מצוה?

אין לך דבר שנדחה מקרא מגילה מפניו חוץ ממת מצוה שאין לו קוברים כדי צרכו אף שהוא בעיר שיש לו קוברים, שהפוגע בו קוברו תחלה ואח"כ קורא, וי"א דדוקא מת מצוה שמצאו בשדה שהוא מוטל בבזיון שאין לו קוברין כלל, אבל בעיר שיש לו אנשים שדואגין בעבורו מקרא מגילה קודם, ואם לא בת"ח שקבורתו קודם למקרא מגילה, ומאן דתני וכ"ש אם הוא מתני לאחרים הוא בכלל זה, אכן אם התחילו להוציאו אין מפסיקין באמצע ואז נדחה מקרא מגילה לגמרי אפילו א"א לקראה אח"כ. ולענין מילה ומגילה איכא שהות לעשות שתיהן ומגילה קודם משום פרסומי ניסא, והעולם נוהגין למול קודם המגילה.

אין שהות לעשות שתיהן מי נדחה מפני מי?

כל זה דוקא בדאיכא שהות לעשות שתיהן אבל אם אי אפשר לעשות שתיהן אין שום מצוה דאורייתא נדחית מפני מקרא מגילה. והא דמת מצוה קודם היינו דוקא בדאפשר לו לקראה אח"כ, אבל אם הוא סמוך לחשיכה יקרא המגילה, דהא מת מצוה אפשר לקוברו בלילה, ובמת מצוה ממש אפשר דלכו"ע הוא קודם, ואם לא יהיה אפשר לו לקברו אח"כ כגון מפני לסטים וכה"ג מת מצוה קודם. וי"א דאפילו באופן שידחה המגילה לגמרי ג"כ מת מצוה קודם, ודוקא במת מצוה ממש אבל לא בשאר מתים דאז לכו"ע היכא דידחה עי"ז קריאת המגילה לגמרי בודאי מגילה קודם ויקבר מתו בלילה.

המתענין בכל ער"ח מתי מתענין תענית של ער"ח טבת?

לימוד שולחן ערוך אורח
עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מל ידוע
© מתחילת המאה

זכות הלימוד

איזה עיר נקראת כרך המוקף חומה?

בן עיר שהלך לכרך אם היה דעתו בעת נסיעתו לחזור למקומו בזמן קריאה של ט"ו, דהיינו משהאיר היום לא יהיה שם, אף שלבסוף רואה שהוא מוכרח להתעכב שם גם על יום ט"ו, מ"מ אינו נקרא בשם מוקף וקורא ביום י"ד בהיותו בכרך. אבל אם בעת נסיעתו לא היה בדעתו לחזור מן הכרך אלא לאחר זמן הקריאה, דהיינו בבקר של ט"ו שאז כבר הוא זמן הקריאה, וי"א שלא די בהתחלת בוקר רק שיהיה פנאי לקרות המגילה באותו עת אבל לילה לחוד בודאי לא סגי, אז חל עליו שם מוקף וקורא עמהן ביום ט"ו, ואפילו אם אח"כ חזר לעירו ביום ט"ו קורא שם אם לא קרא מתחלה בכרך.

בן כרך שהלך לעיר מתי יקרא?

בן כרך שהלך לעיר אם היה דעתו בעת נסיעתו לחזור למקומו בזמן קריאה, דהיינו שיחזור משם בליל י"ד קודם שיאיר היום שהוא זמן קריאה, ואף שלבסוף היה שנתעכב ולא חזר קוראו כמקומו דהיינו ביום ט"ו. אבל אם לא היה בדעתו בעת נסיעתו לחזור משם רק לאחר זמן קריאה שהוא ביום י"ד בבוקר, חל עליו חובת הקריאה של העיר, ווע"כ אף שחזר באותו יום ובא לכרך צריך לקרוא באותו יום י"ד, וכ"ז דוקא אם היה שם בעיר בתחלת היום, אבל אם חזר למקומו שהוא כרך קודם היום, לא מועיל מה שחשב מתחלה להיות בעיר בעת קריאת העיר. ולמעשה אני מבקש מהקורא שלא יסמוך עליו לענין ברכה, וי"א כהירושלמי שבן עיר שעקר דירתו בליל ט"ו והלך לו לכרך נתחייב כאן וכאן.

סדר פורים המשולש

יום חמשה עשר שחל להיות בשבת אין קורין המגילה בשבת אלא מקדימים לקרותה בערב שבת, וגובים מעות מתנות עניים ומחלקים אותם בו ביום, וביום שבת מוציאים שני ספרים ובשני קורין ויבא עמלק, ואומרים על הנסים בשבת ולא בע"ש ומ"מ אם אמר אין מחזירין אותו, וכן אין מוציאין בו ס"ת. ולעצירות אומרים עה"נ בי"ד ולא בט"ו, ועיר מסופק אם היא מוקפת מימות יב"נ אומרים עה"נ בשני ימים. ואז יום השבת ח' לאדר הוא פרשת זכור ומפטירין פקדתי, וגם בט"ו לאדר מפטירין פקדתי בכרכין, ואבל בעצירות מפטירין בסדר השבוע. ושואלין ודורשין בו ביום בהלכות פורים כדי שיזכרו ענין היום, וכשחל בחול יוצאין ע"י קריאת מגילה.

מתי עושין סעודת פורים בפורים המשולש?

אין עושין סעודת פורים עד יום אחד בשבת וכן שילוח מנות גם ביום א' בשבת, וי"א שהסעודה וגם משלוח מנות הם בשבת, והפ"ח מצדד שיעשו הסעודה בשבת וגם ביום א' וכן המשלוח מנות בשתיהן. יש אוסרין לטלטל המגילה בשבת מאחר שאין קורין בו אבל כמה אחרונים חולקין ומתירין.

כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון אפילו אינן מוקפין עכשיו קורין בט"ו, אפילו אם הם בחוצה לארץ, ואפילו אין בהם עשרה בטלנים, וי"א דבכרך המוקף חומה אם אין בה עתה עשרה בטלנים קורין בה בי"ד, ויש לחוש לשיטתם לקרות גם בי"ד, והוא שהוקף ואח"כ ישב או שישב תחלה על דעת להקיפו אח"כ, לאפוקי כשנודע שישב תחלה על דעת שלא להקיפו ולא נבנו בה בתים חדשים לאחר שהוקפה, אבל אם נבנו בה נידונית ככרך ע"י בתים הללו, ואולינן בתר רובא דאם רוב בתים שבעיר קדמו להקיפן קורין בי"ד ואם איפכא איפכא ומחצה על מחצה צ"ע, אבל מסתמא אמרינן שישב על דעת להקיפה אחר כך.

מה השיעור של סמוך ונראה לכרכים המוקפים חומה?

וכן הכפרים ועצירות הנראים עמהם, אפילו אינם סמוכים כגון שהם בהר, או שסמוכים להם אפילו אינם נראים עמהם כגון שהם בעמק קורין בט"ו, ובלבד שלא יהיו רחוקים יותר ממיל, אבל נראה אפילו רחוק יותר ממיל הוא בכרך וי"א דוקא כשהוא מתחשב מתחום העיר שהוא משתתף עמו בעניניו, וי"א דבנראה ג"כ אינו נחשב לכרך אא"כ שאינו רחוק יותר ממיל, ולפי"ז ישנתנה הדין בסמוך ואינו נראה ד"א דסמוך אינו נקרא רק תוך עיבורה של עיר, וי"א דאפילו חוץ לעיבורה כל שהיא תוך מיל, אבל מיל ממש לא. וי"א עוד דנ"מ בין סמוך לנראה הוא רק לענין מדידה, אכן דעת רוב ראשונים הוא כסברא ראשונה, ונ"מ מכל זה לענין תקנות שיש בבני כרך שהכפר נחשב עמו וכן לענין מסים. כפר הסמוך לכרך שהיו קורין בט"ו ונהיה הכרך שם יקרא בי"ד. כרך של עכ"ם שאין בו ישראל כלל ישראל הנכנס לכרך זה בפורים קורא בט"ו. אם בכרך קראו בי"ד וט"ו מספק הכפרים הנראים וסמוכים קוראין בי"ד. ובשושן אע"פ שאינה מוקפת חומה מימות יהושע קורין בט"ו הואיל ונעשה בו הנס.

איזה ערים קוראים בט"ו?

כפרים ועצירות גדולות וכרכים שאינם מוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בי"ד. מי שדינו לקרוא בט"ו אינו יכול לקרוא ולפטור לבני י"ד בי"ד וכן להיפך, ובדיעבד אם בן כרך קרא לבן י"ד בי"ד יצא.

ספק מוקף מה דינו?

כרך שהוא ספק אם הוקף בימי יהושע אם לאו קורין בי"ד ובט"ו ובליליהון, ונהגין שמחה ומתנות לאביונים בשניהם, ולא יכרך כי אם בי"ד שהוא זמן קריאה לרוב העולם. וטבריא צריך לקרות בה בי"ד ובט"ו שספק אם הים חשוב כחומה, ובמדינות אלו בכרכין המוקפין חומה אין להסתפק שמא מוקפין מימות יהושע בי"ד.

בן עיר שהלך לכרך מתי יקרא?

בני ירושלים שנוסעים לבני ברק על יום י"ד לערוך שם את יום הפורים מתי קוראין את המגילה?

ל"בחד שנתון ערך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
המחזור לזמינותו מל ימות
© מתחלת המסע

זכות הלימוד

דפי שיעורים ושכלאות

משנה ברורה

מן סימן תרפו סעיף א
עד סימן תרפח סעיף ז

ד' אדר

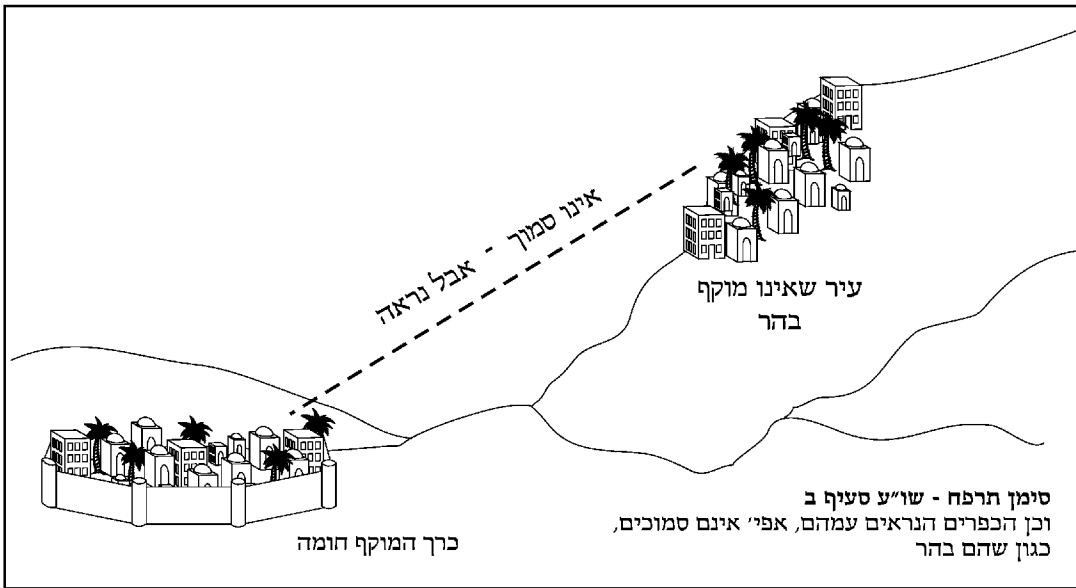
מחזור שינתיים

חלק ב'

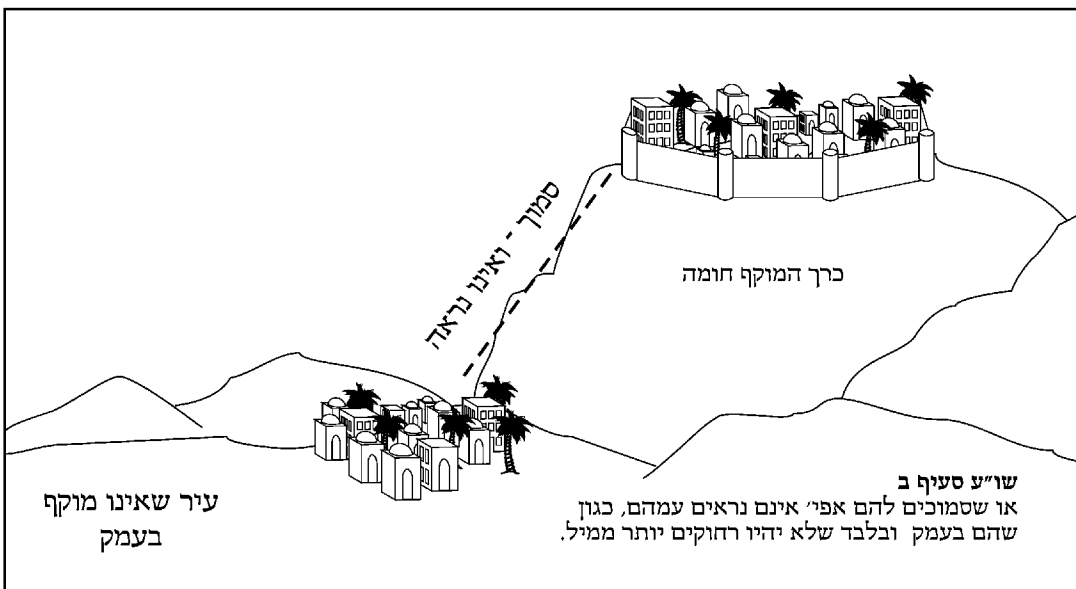
1800 466-7593

www.Hilchusadyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

סימן תרפח - שו"ע סעיף ב
וכן הכפרים הנראים עמהם, אפי' אינם סמוכים,
כגון שהם בהר

שו"ע סעיף ב
או שסמוכים להם אפי' אינם נראים עמהם, כגון
שהם בעמק ובלבד שלא יהיו רחוקים יותר ממיל.

דין בן עיר שהלך לכרך ולהיפך שו"ע סי' תרפ"ח ס"ה

בן כרך שהלך לעיר		בן עיר שהלך לכרך		ודעתו היה לחזור
וחזר קודם זמן הקריאה בעיר	ונשתהה עד לאחר זמן הקריאה בעיר	וחזר קודם זמן הקריאה בכרך	ונשתהה עד לאחר זמן הקריאה בכרך	
קורא בט"ו (מ"ב סקי"ב)	קורא בט"ו (מחבר ס"ה)	קורא בי"ד (מ"ב סקי"ב)	קורא בי"ד (מחבר ס"ה)	בליל י"ד
להמ"ב קורא בט"ו לחזו"א קורא בי"ד ובט"ו (מ"ב סקי"ב)	קורא בי"ד (מחבר ס"ה)	קורא בי"ד (מ"ב סקי"ב)	קורא בי"ד (מחבר ס"ה)	ביום י"ד
להמ"ב קורא בט"ו לחזו"א קורא בי"ד ובט"ו (מ"ב סקי"ב)	קורא בי"ד (מחבר ס"ה)	קורא בי"ד (מ"ב סקי"ב)	קורא בי"ד (מחבר ס"ה)	בליל ט"ו
להמ"ב קורא בט"ו לחזו"א קורא בי"ד ובט"ו (מ"ב סקי"ב)	קורא בי"ד (מחבר ס"ה)	להמ"ב קורא בי"ד לחזו"א קורא בט"ו (מ"ב סקי"ב)	קורא בט"ו (מחבר ס"ה)	ביום ט"ו

דיני חיוב קריאת המגילה - סימן תרפז

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דמשעלה עמוד השחר יממא הוא (מ"ב ג')	לא יקראו אחר עלות השחר אפילו לא קרא מקודם באונס וי"א אפילו דיעבד אינו יוצא מפלג המנחה (מ"ב ג' סי' תרצ"ב מ"ב י"ד באה"ל מפלג)	דילפינן לקרות בלילה מולילה ולא דומיה (סי' תרצ"ב מ"ב י"ד באה"ל מפלג)	משעת צאת הכוכבים וזמנה כל הלילה עד עלות השחר (שו"ע א' מ"ב א')	החיוב לקרות המגילה בלילה
שאינן הכל בקיאין בעמוד השחר וזמנין דאתי לאקדומי ע"כ ימתין עד שיום ברור לכל (מ"ב ד')	לא יקרא לכתחילה קודם הנץ (מ"ב ד')	זכר לנס שהיו צועקים בימי צרתם יום ולילה (מ"ב ב')	זמנה כל היום מהנץ החמה ובדיעבד או כשיש לו אונס קצת אפילו לכתחילה מעלות השחר (שו"ע א' מ"ב ו')	החיוב לקרות המגילה ביום מזמן
דספק לילה	לא יברך עליה מבין השמשות (מ"ב ה')	דזמנה כל היום שו"ע א')	עד שקיעת המחה (מ"ב ה')	הזמן לקרות המגילה ביום עד זמן
	המתפלל כל השנה בקביעות בבית המדרש במנין המיוחד לו להתפלל אין צריך לילך לביהכ"ג (מ"ב ז')	דברב עם הדרת מלך (מ"ב ז')	אפילו ת"ת של חבורה גדולה שלומדים באיזה בית מבטלין לילך לקרותה בציבור בביהכ"ג (מ"ב ז')	לבטל ת"ת לילך לביהכ"ג
מפני כבוד הבריות כמנן הקולך לשחוט את פסחו או למול את בנו ופגע במת מצוה	מת מצוה שאין לו קוברים כדי צרכו הפוגע בו קוברו תחילה ואח"כ קורא (שו"ע ב')	מק"ו שמבטלין ת"ת (שו"ע ב')	דוחין שאר מצות מפני מקרא מגילה בציבור (שו"ע א' באה"ט ג')	לדחות שאר מצות לשמוע מקרא מגילה
דס"ל כיון דיש אנשים בעיר שדואנים בעבורן מקרא מגילה קודם - דס"ל דלא ידחה לגמרי מגילה אם יכול לקברו בלילה (מ"ב ח' י"ב)	אינו נדחה למ"א אם המת בעיר ולרמ"א אם אין שהות ביום לקרות ויכול לקבור בלילה (מ"ב ח' רמ"א ב')	דס"ל אפילו לתוספות כבוד המת דוחה מגילה (מ"ב ח')	י"א אפילו בעיר שיש לו קוברין מותר להקדים לקברו וכ"ש אם מוטל בשדה בבזיון (מ"ב ח')	לדחות מקרא מגילה מפני מת מצוה
דס"ל כשאינו מת מצוה מגילה קודם	למ"א בשאך אדם שיש לו קוברין מקרא מגילה קודם (מ"ב ח')	דכבוד התורה דיחיד חמור - דכבוד התחיל אין מפסיקין למגילה (באה"ט סי' מ"ב ח')	לרמ"א עם אדם שיש לו קוברין ולכונ"ע מת תלמוד חכם דתני וכ"ש דמתני לאחרים - או כשהתחיל להוציא המת כבר (מ"ב ח' שע"צ י"א)	לדחות מקרא מגילה מפני קבורת המת
דמגילה קודם משום פרסומי ניסא (מ"ב ט')	לא ידחה מקרא מגילה אי איכא שעות לקיים שניהם (מ"ב ט')	יש אטמכתא לזה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון וששון מרמו על המילה (סי' תרצ"ג מ"ב י"ב)	העולם נוהגים למול קודם (מ"ב ט' סי' תרצ"ג רמ"א ד')	לדחות מקרא מגילה למול קודם
דמגילה בזמנו דאורייתא ומגילה הר"ל דרבנן (באה"ט ה')	י"א ימול (באה"ט ה')	יכול למול בתשיעי (באה"ט ה')	י"א מקרא מגילה (באה"ט ה')	לבטל מצות מילה מזמנו דאורייתא מפני מקרא מגילה כשאין שהות לשניהם
דמגילה דרבנן אינו דוחה מצוה דאורייתא (רמ"א ב')	לרמ"א אין מבטל שום מצוה דאורייתא (רמ"א ב')	דס"ל מקרא מגילה מדברי קבלה ודברי קבלה חמור בדברי תורה וי"א דיש דרבנן כח לעקור בשב ואל תעשה	לרש"ל וב"ח והגר"א מקרא מגילה דוחה מצות אחרים אפילו דאורייתא אפילו אי אפשר לקיים שניהם (מ"ב י"א)	לבטל מצות עשה דאורייתא מפני מקרא מגילה
דיכול לקברו בלילה (מ"ב י"ב)	כשאין המת מצוה לגמרי וי"א אפילו מת מצוה לגמרי לא יבטל (מ"ב י"ב)	דמת מצוה קודם מפני כבוד הבריות (מ"ב י"ב)	י"א למת מצוה ממש ידחה המגילה לגמרי (מ"ב י"ב)	לבטל מקרא מגילה כשאין שהות ביום לקבור המת מצוה

שאינו שומע כלל לאפוקי אם הוא שומע כשמדברים לו בקול רם. ולפיז מי שקורא המגילה לעצמו צריך לזהר מאוד שישמיע לאזנו דאל"ה אפילו בדיעבד לא יצא. וי"א דאפילו הוא חרש גמור יצא השומע ממנו, ומ"מ לכתחלה כו"ע מודים שלא יעמידוהו להוציא רבים י"ח, וחרש לעצמו בודאי מחויב לקרות בעצמו כיון שאינו שומע ואף אם יקראנו בלא טעמים ג"כ אין קפידא. ומי שכבדו אזניו או שהוא רחוק מן הבימה ואינו יכול לשמוע היטיב מן הקורא יזהר לקרות לעצמו ממגילה כשרה או עכ"פ יאחזו חומש והתיבות שיחסר לו יאמר תיכף מן החומש. וי"א דקטן שהגיע לחינוך יכול להוציא אחרים בקריאתו, ובמקום הדחק כשאין שם אנשים בקיאים במקרא מגילה יכול להוציאם קטן שהגיע לחינוך.

נשים האם מוציאים אחרים או עצמם בקריאת המגילה?

נשים אינם מוציאות את האנשים ואפילו ליחיד אינה מוציאה, אבל אשה מוציאה את חברתה, אבל לנשים רבות אין האשה מוציאת דוילא בהו מילתא. ואם האשה קוראה לעצמה מברכת לשמוע מגילה, ולא תקרא לעצמה כלל רק תשמע מאנשים אם יש לה ממי לשמוע, אבל אם אין לה מי שיקרא לפניה תקרא לעצמה במגילה כשרה, ומברכת לשמוע מקרא מגילה.

אין מגין בעיר מי יקרא המגילה?

מקום שאין מגין אם אחד יודע והאחרים אינם יודעים אחד פוטר את כולם, ואם כולם יודעים כל אחד קורא לעצמו, ובמקום שיש מגין מחייב לחזור אחר מגין, וכ"ז הוא רק לכתחלה אבל בדיעבד אם נתכוין לפטור חבירו יצאו אע"פ שכולם יודעים, וי"א דאפילו לכתחלה יקרא אחד לכולן משום ברוב עם הדרת מלך.

האם נכון להביא קטנים לקריאת המגילה?

מנהג טוב להביא קטנים וקטנות לשמוע מקרא מגילה כדי לחנכם במצות פרסומי ניסא, ודוקא קטנים שהגיעו לחינוך, ומטעם זה נוהגין הקהל לקרות אלו הפסוקים בקול רם שהם עיקר התחלת הנס וסופו, והם איש יהודי, ומרדכי יצא, ליהודים, כי מרדכי, כדי לעורר הקטנים שלא יישנו. ובלבד שלא יביאו קטנים ביותר שמבלבלין דעת השומעים. ומצד מצות חינוך צריך כל אב להחזיק בניו הקטנים אצלו ולהשיג עליהם שישמעו הקריאה, וכשיגיע הקורא לזכור שם המן האגגי רשאי הקטן להכותו כמנהגו, אבל לא שיהיה זה עיקר הבאת הקטן לביה"מ.

בני הכפרים והיוצא בשיירא מתי קוראין המגילה?

המפרש בים והיוצא בשיירא ואינו מוצא מגילה להוליד עמו יקראנה ביי"ג או ביי"ב או באחד עשר, בלא ברכה, בקיבוץ עשרה, ובדיעבד אף ביחיד יוצא, ואפשר דסגי בקטנים. וי"א דהאידינא נתבטל הדין שבני כפרים יכולים להקדים וממילא אין קורין שלא ביי"ד בשום גוונא. ויש מסתפקים לבני הכפרים המקדימים והיוצא בשיירא אי מחוייב לקרותה גם בלילה או די בקריאה דיום, ומשמע קצת דצריך לקרות גם בלילה, ובלילה די ביחיד ולמחר בעיירות בעי עשרה. והא דהקילו לבני הכפרים או למפרשי הים הוא רק לענין קריאת המגילה, אבל סעודת פורים וכן משלוח מנות ומתנות לאביונים לא יקיים אלא בזמנה. ואם אי אפשר להמתין עד ימים הללו קורא אפילו מתחלת החדש, מיהו אם נודמן לו אח"כ מגילה חוזר וקורא אותה ביום י"ד בכרכותיה אפי' קראה תחלה ביום י"ג.

לא היה בידו מגילה ביום י"ד מה יעשה?

בן עיר שהיה בדרך ולא היה בידו מגילה ואח"כ נודמנה לו בט"ו קורא אותה בט"ו ובלא ברכה, אבל מט"ו ואילך לא יקרא כלל. אם טעו וקראו הפרשיות והמגילה באדר א' צריך לחזור ולקרות בשני.

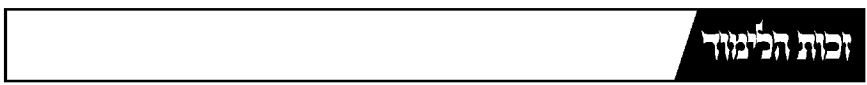
מי הם מחוייבים בקריאת המגילה?

הכל חייבים בקריאתה אנשים ונשים, ואם היא כבר יצאה י"ח אין מוציאה לאשה אחרת וה"ה קטן לאשה או לקטן אחר, וצריך האיש לקרותה בביתו לפני התולות והמשרות, ובקצת מקומות נוהגין שהם הולכות לביה"כ"נ לעזרת נשים לשמוע הקריאה, אכן אין יוצאין שם נשים אם אין שומעין שם כדין. וכן גרים ועבדים משוחררים מחויבים, אבל אינם משוחררים פטורים, וי"א דאפי' אינם משוחררים חייבים, ולהוציא אחרים בודאי אין יכולים לכו"ע. ומחנכים את הקטנים שהגיעו למצות חינוך לקרותה וגם בשמיעה יצאו, וכיון דגם נשים חייבות גם בקטנות יש בהן משום מצות חינוך.

חשו"ק האם יכולין להוציא אחרים בקריאת המגילה?

אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא ידי חובתו והוא שישמע מפי שהוא חייב בקריאתה, וצריך שיכוין הקורא להוציא והשומע לצאת, לפיכך אם היה הקורא חרש המדבר ואינו שומע כלל או קטן או שוטה, השומע ממנו לא יצא, ודוקא אם הוא חרש גמור

קטן שהגיע לחינוך האם יכול להוציא לקטן אחר שהגיע לחינוך?

כל הזכויות שמורות
 האתר לזמינות מל יומא
 עם משנה ברורה

קראה סרוגין שפסק בה ושהה ואח"כ חזר למקום שפסק אפילו שהה כדי לגמור את כולה יצא, ואפי' סח בנתיים, מיהו גוערין במי שסח בנתיים, מיהו לשהות הרבה אסור לכתחלה אפילו בלי שיחה. ובשהה מחמת אונס חוזר וקורא, מיהו אין לו לברך עוד פעם שני. וכ"ז כששח הקורא אבל השומע ששח ולא שמע עי"ז הקריאה אפילו חיסר רק תיבה אחת לא יצא, ולכן צורך גדול להיות לכל אחד חומש, כי כשא"א לשמוע כמה תיבות מש"ץ יוצא עכ"פ דיעבד מה שקורא ע"פ מחומש.

קראה למפרע מהו?

הקורא את המגילה למפרע לא יצא, וצריך נמי לחזור ולברך היכי שהתחיל תיכף אחר הברכה לקרוא שלא מראש המגילה, קרא פסוק א' ודילג השני וקרא שלישי ואח"כ חזר וקרא השני לא יצא, וה"ה היכי שקרא פרשה ב' קודם לא', וה"ה אם קרא אחר הדילוג כל המגילה או ענין אחד ואח"כ קרא פסוק הנדלג לא יצא, וה"ה אם קרא תיבה אחת למפרע צריך לחזור ולקרות על הסדר.

מי שאינו מבין לשה"ק האם יצא?

הלועז ששמע את המגילה הכתובה בלשון הקודש ובכתב אשורית אע"פ שאינו יודע מה הם אומרים יצא ידי חובתו, ואפילו לכתחלה נמי, ומשו"ה יוצאין ג"כ הנשים ועמי הארץ. ואם שינה בה אף איזה תיבות ללשון אחר פסולה לכמה פוסקים. כל ירא שמים נכון שיהיה לו מגילה כשרה בידו ולקרוא מלה במלה בלחישא, שא"א לשמוע מן הש"ץ הכל ובפרט שהנערים מבלבלים.

באיזה לשון צריכין לכתוב ולקרות המגילה?

היתה כתובה תרגום או בלשון אחרת מלשונות העכו"ם ואפילו הכתב היה כתב אשורית לא יצא י"ח בקריאתה אלא המכיר אותו הלשון בלבד, אבל אם היתה כתובה בכתב עברי וקראה ארמי לארמי אע"ג שהמגילה לפניו והוא מעיין בכל תיבה ומתרגמה להשומע לא יצא, ומ"מ בקראה מקצתה ארמי מסתברא דיצא. אבל אין לחוש באיזה כתב כתובה ואפילו בהיה הלשון גיפטיית והאותיות כתוב עילמית וכיו"ב נמי שרי, ונ"מ בעינין שיהא מכיר הקורא אותו הכתב, ומגילה הכתובה בכתב האומות אין מדקדקין בה שיהיו האותיות מוקפות גיל שלא הצריכו זה אלא בכתב הקודש. וי"א דמגילה בכל לשון שהיא אינה כשרה לקרות בה ואפילו ללועז אלא בשהכתב שלה אשורית, והרבה ראשונים ס"ל כסברא ראשונה. אם היתה כתובה כתב ולשון תרגום וכדומה והקורא אינו מבין תרגום וקראה להשומע שמבין לשון תרגום אינו יוצא י"ח. וה"ה אם הקורא מבין אותו הלשון וכתובה לפניו באותו הלשון, אם השומע אינו מבין אותו הלשון השומע אינו יוצא, מיהו נוהגין בזה"ז לקרות הכל בלה"ק ולכתבה בכתבי אותיות הקודש.

היאך קורין את המגילה עומד או יושב?

קורא אדם את המגילה בין עומד בין יושב, מיהו הברכה יברך בעמידה, וגם השומעים הברכה צריכין ג"כ לעמוד, אבל לכתחלה לא יקרא בצבור יושב ועמידה ע"י סמיכה שרי. ואסור לחזן לקרות את המגילה עד שאומרים לו קרא, וכ"ז באינו קבוע לכך אבל בש"ץ קבוע שמינהו לכך א"צ להמתין.

האם מותרים שנים לקרות את המגילה בבת אחת?

אפילו שנים ואפילו עשרה יכולים לקרותה ביחד ויוצאים הם והשומעים מהם, ואפילו לכתחלה יכולים לקרוא כמה ב"א בב"א, ואם הוא מרגיש בעצמו שמבלבים ליה הקולות ושא"א לשמוע כל התיבות בודאי לא יצא.

חיסר כמה פסוקים מהמגילה האם יצא?

צריך לקרותה כולה מתוך הכתב והוא לעיובא, ואפילו אם חיסר ממנה רק תיבה אחת לא יצא, ואם קראה על פה לא יצא, ואפילו קורא כל פסוק במגילה אלא שלא היתה המגילה כשרה מקרי בע"פ ולא יצא. וצריך שתהא כתובה כולה לפניו לכתחלה, אבל בדיעבד אם השמיט הסופר באמצעה תיבות אפילו עד הציה וקראם הקורא על פה יצא, ואם אין לו מגילה אחרת קורא בה לכתחלה, וחציה צ"ע אם כשירה בדיעבד, אבל אם השמיט תחלתה או סופה אפי' מעוטה, ואפשר אפילו בחסר רק פסוק ראשון או אחרון, לא יצא. ואם לא חיסר בראש ובסוף וגם באמצע לא חיסר ענין שלם כשר כ"ז דלא חיסר רובה, אבל אין אנו חושבין כולה או מקצתה במספר האותיות אלא במספר התיבות, ואפילו המיעוט של האותיות מטושטשות כל שיש בכל תיבה או ברובה איזה אות מטושטש פסול. מיהו בחסר תיבות בפסוק ראשון או אחרון בודאי לא מסתברא להחמיר. ואפי' באמצעה לא יצא רק אם לא השמיט ענין שלם, ודוקא לענין אם השמיט מתוך הספר, משא"כ לענין קריאה בע"פ דיצא במקצתו אין לחלק בזה. אבל ביותר מחציה אפילו הן כתובות אלא שהן מטושטשות ואין רישומן ניכר פסולה, וה"ה אם היו נפקין האותיות חשוב חסר.

האם רשאים לקרות עם החזן?

מי שתופס בידו מגילה שאינה כשרה לא יקרא עם שליח ציבור אלא שומע ושותק, ואף אם קורא מתוך מגילה כשרה ג"כ יש ליהדר לקרוא בלחש ולא לסייע לחזן אם לא כשמכוין המסייע להוציא לכל מי שיתן לב לקריאתו ולא לש"ץ, ואם קורא רק לאדם אחד רשאי לקרות עם הקורא מתוך מגילה פסולה או מתוך חומש, אבל יש מחמירין בכל גוונ, וכן לא יסייע שום אדם על פה לחזן, ולכן אותן הפסוקים שקורין הקהל לכתחלה צריך החזן לחזור ולקרותם מתוך מגילה כשרה והם יכוונו לצאת בקריאתו.

קראה סרוגין מהו?

הגנה
מי שלא שמע מהקורא פסוק שקודם איש יהודי ואח"כ אמר ביחד עם הקהל פסוק איש יהודי בעצמך... מה משנה?

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
המחזור לשימוש מלבד ירושה
© מתחלת ומסתיים

דיני הכל חייבים בקריאת מגילה - סימן תרפ"ט

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
נשים בחיוב קריאת מגילה	חייבות בקריאתה וצריך לקרותה בביתו בפני הבתולות והמשרתות (שו"ע א' מ"ב א')	שאף הן היו באותו הנס דהגויירה היתה גם עליהם (מ"ב א')	צ"ע האיך יוצאין הנשים בהעזרת הנשים שבביהכ"נ - ואם כבר יצאה אינה מוצא אשה אחרת (מ"ב א' באה"ל ונשים)	דאי אפשר לשמוע שם כדין - דאפשר דאינו בכלל ערבות (מ"ב א' באה"ל ונשים)
עבדים בחיוב קריאת מגילה	עבדים משוחררים - וי"א אפילו אינם משוחררים מחיובים (שו"ע א' מ"ב ב')	ככל אדם - כנשים	כשאינם משוחררים פטורים (שו"ע א')	דגריעו מנשים לענין זה (מ"ב ב')
קטנים וקטנות בחיוב קריאת מגילה	קטנים או קטנות שהגיע לחינוך מחנכים לקרותה (שו"ע ב')	קטנים מטעם חינוך וקטנות ג"כ כיון דגם נשים מחייבות (מ"ב י"ג)	קטן דכבר יצא אינו יכול להוציא אשה או קטן אחר (באה"ל ונשים)	דאפשר דאינו בכלל ערבות לומר אע"פ שיצא מוציא (באה"ל ונשים)
לצאת מגילה בשמיעה בכלל	אם ישמע מפני המחויב בקריאתה - ויכוון הקורא להוציא והשומע לצאת (שו"ע ב' מ"ב ד')	כדין שאר מצות שאחד מוציא חבירו (מ"ב ד')	השומע מחרש או שוטה או קטן שלא הגיע לחינוך	דאינם חייבים בקריאתה אינם יכול להוציא אחרים
לצאת מקרא מגילה מחרש	כשאינו חרש גמור ושומע כשמדברים בקול רם - וי"א דיכול לצאת בדיעבד (מ"ב ה')	דע"פ שומע - כיון דחרש מרבר מחויב במצות ולשמוע לאזניו אינו לעיכו"ב (מ"ב ה')	לכתחילה לכו"ע לא יעמידו חרש להוציא רבים ולמחר אפילו דיעבד אינו מוציא אחרים (שו"ע א' מ"ב ה')	דמגילה משום פרטומי ניטא החמירו דשמוע לעיכו"ב א"נ דאינו יכול להשמיע לאזניו חמור מקרי"ש (מ"ב ה')
החיוב מגילה לחרש	י"א דמחויבים עכ"פ לקרות בעצמו וכן פסק בבאור הלכה (באה"ל חרש)	דאף הם היו באותו הנס ולא גרע מנשים (באה"ל חרש)	מהמחרש משמע דאינו בר חיובא כלל (באה"ל חרש)	דמגילה משום פרטומי ניטא החמירו דשמוע לעיכו"ב א"נ דאינו יכול להשמיע לאזניו חמור מקרי"ש (מ"ב ה')
למי שכברו אזניו או שרוחק מהבימה	יזור לקרות לעצמו ממגילה כשרה - או עכ"פ יאחו חמש והתבות שיחטור יאמר תיכף מהחומש (מ"ב ה')	לצאת בעצמו - שאפילו קראה כמה תיבות בעל פה יצא (סי' תר"צ)		
לצאת מקרא מגילה מקטן	במקום הדחק כשאין אנשים בקיאים יכול לצאת ע"י קטן שהגיע לחינוך (מ"ב ו')	לסמוך על הדיעה דדרבנן יכול לצאת מקטן שהגיע לחינוך (מ"ב ו')	גדול אינו יכול לצאת שלא במקום הדחק (מ"ב ו')	דלא אתי תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן (מ"ב ו')
לצאת מקרא מגילה מאשה	אשה אחרת יכול להוציאה (מ"ב ז')	דשניהם מחויבים וליכא פגם כבוד הציבור (מ"ב ז')	י"א שאין מוציא את אנשים אפילו יחיד - וכמ"כ נשים רבות (שו"ע ב' מ"ב ז')	אנשים רבים מפני כבוד הציבור ואיש אחד מפני לא פליג וגם דאשה מחייבת רק לשמוע - זלוולא בהו מלתא (מ"ב ז' שע"צ ט"ז)
האשה יקרא מגילה וברכתה	כשאין לה ממני לשמוע תקרא לעצמה ממגילה כשרה ומברכת לשמוע מקרא מגילה (מ"ב ח')	דנשים מחייבים במגילה (שו"ע א')	ביש לה ממי לשמוע לא תקרא לעצמה (מ"ב ח')	דכן איתא במדרש הנעלם דלא תקרא לעצמה רק תשמע מאנשים (באה"ט ג')
לצאת קריאת מגילה מאדריגנוס	אנדריגנוס דמינו (שו"ע ג')	דאיזה מין שהיא מוציא את מינו (מ"ב י')	אינו מוציא שאינו מינו אפילו אשה (שו"ע ג')	דבעינן שהמוציא את אחרים יהיה ניכר אם הוא איש או אשה (מ"ב י"א)
הקריאת המגילה לטימטום או חציו עבד	י"א דיעבד ישמע מאחרים דאינו יוצא את עצמו (רמ"א ג')	לדעה בנשים דאינם מוציא את האנשים (מ"ב י"ג)	אינו מוציא טימטום או חציו עבד (שו"ע ג')	לדעה נשים אינם מוציא את אנשים דשמא זה זכר וזה נקבה - לא אתי צד עבדות ומפיק צד החירות (מ"ב י"ב ג')
לצאת הקריאת מגילה ע"י לשמוע ממני שמודר הנאה ממנו	יצא (שו"ע ד')	דמצות לאו להנות נתנו ולא חשוב הנאה (מ"ב י"ד)	לכתחילה לא יאמר לו לקרות המגילה בשבילו (תרפ"ט שו"ע ז')	דכיון דעבד שלחותה יש לו הנאה (תרפ"ט מ"ב י"ד)
לצאת קריאת המגילה מאחר כשאין מנין	לכתחילה לכו"ע כשאינו יודע - וי"א אפילו לכתחילה - ובדיעבד יצא אפילו יודע (שו"ע ד' מ"ב ט"ז)	דבריעבד יצא - ברב עם הדרת מלך (מ"ב ט"ז)	אם כולם יודעים כל אחד קורא לעצמו (שו"ע ד')	דאין היחיד מוציא חבירו אלא בעשרה כמו תפילה (מ"ב ט"ז)
להביא קטנים וקטנות לשמוע מקרא מגילה	מנהג טוב להביאם - ולהחזיקם אצלו ולהשגיח עליהם שישמעו הקריאה (שו"ע ו' מ"ב י"ח)	לחנכם במצות פרטומי ניטא - ולקיים מצות חינוך (מ"ב ט"ז י"ח)	לא יביאו קטנים ביותר (מ"ב י"ז)	שמבלבלין דעת השומעים (מ"ב י"ז)
להביא הקטנים לביהכ"נ להכות את המן	רשאי הקטן להכות בהמן כמנהגו (מ"ב י"ח)	לקיים המנהג (מ"ב י"ח)	לא יהיה עיקר הבאת הקטן לביהכ"נ בשביל זה (מ"ב י"ח)	דאין האב מקיים בזה מצות חינוך כלל (מ"ב י"ח)
לשמוע קריאת מגילה במגילה כשרה	ראוי לכל ישראל שיהי לפניו מגילה כשרה ולקרא עם הש"צ מלה במלה (מ"ב י"ט)	דא: אפשר מהש"צ מחמת רעש ובלבול שמכים בעצים ומשמיעים קול (מ"ב י"ט)	יש מחמירין לא לקרא עם הקורא אם המגילה שלפניו פסול (תר"צ מ"ב י"ג)	שלא יתן דעתו בקראתו ולא ישגיח על מה ששומע מהקורא (תר"צ מ"ב י"ג)

הטבלאות אלו הם בפרוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו.

כל הזכויות שמורות
אוסף לתיקום מ"ד ירושלים
© מועצת חסד

דיני קריאת המגילה - סימן תר"צ - ח"א

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
כיון דירוצאין ע"י שמיעה משום שומע בעונה צריכין ג"כ לעמוד (שע"צ א')	הציבור השומעים הברכה לא ישבו בשעת ברכה (שע"צ א')	ככל ברכת המצות שצריך להיות בעמידה (סי' ח' מ"ב ב')	בעמידה (מ"ב א')	לברך על המגילה
מפני כבוד הציבור (ש"ע א')	לכתחילה לא ישב כשקורא לציבור (ש"ע א')		בין עומד בין יושב (ש"ע א')	קורא המגילה
כדין בתורה, שגם בדיעבד יצא (באה"ל אבל)	י"א דאינו מותר רק שעת הדחק יש לסמוך להקל (באה"ל אבל)	שאינו דומה לתורה שנתנה באימה ויראה ע"כ צריך עמידה ממש (באה"ל אבל)	י"א דסמיכה מותר (באה"ל אבל)	לקרות מגילה לציבור כשהוא סומך
דלהוציא ציבור ענין כבוד ואין ראוי לאדם לחלוק כבוד לעצמו כל זמן שלא כבדהו (מ"ב ג')	בחזן שאינו קבוע אסור לו לקרוא עד שאומרים לו קרא (רמ"א א')	דמעיקרא מנזהו על כך (באה"ט ב')	בש"צ הקבוע לקרות המגילה (מ"ב ג')	לקרות המגילה לציבור בלו שיאמרו לו לקרוא
בדיעבד יצא (שע"ת קורא)	אם לא נמצא מי שיודע לקרות בטעמים - ויש מדינות שנהוגים לקרותה בלא טעמים (שע"ת קורא)		לכתחלה נוהגים במדינתנו (שע"ת קורא)	לקרות המגילה בטעמים
דטענות המשנה הענין מעכב בקריאתה (שע"ת קורא)	לא יברך על המגילה אם ליכא מי שיודע לקרות כמשפט הניקוד (שע"ת קורא)	דטענות המשתנה הענין מעכב בקריאתה (שע"ת קורא)	צריך לחזור אחר מי שיודע או אחד יקרא לפניו בלחש מתוך החומש והקורא יחזור לקרות מתוך המגילה (שע"ת קורא)	לקרות המגילה המולת כמשפט הניקוד
שחסר לי' תיבות (מ"ב ד')	לא יצא אם מרגיש בעצמו שמבלבלים הקולות וא"א לו לשמוע כל התיבות (מ"ב ד')	דקריאה זו חביבה ביותר מפני הנס ויחייב דעתו לשמוע היטב (מ"ב ד')	יכולים לצאת אפילו שנים או עשרה קורין ביחד (ש"ע ב')	לצאת קריאת מגילה משנים או יות שקורין ביחד
שס"ל כן ששם מתחיל הנס (שע"צ ה')	לאפוקי מאן דאמר בגמרא דעיקר חיובא מאיש יהודי או מאחר הדברים האלה (שע"צ ה')	דכן דעת רוב הפוסקים דאפילו חסר תיבה אחת לא יצא (מ"ב ה')	צריך לקרות כולה (ש"ע ג')	לקרות כל המגילה
דמקרי בעל פה (מ"ב ו')	לא יצא אפילו קרא מתוך הכתב אם המגילה פסול (מ"ב ו')	דרשת חז"ל זכירה וזכירה שצריך דוקא מספר (מגילה י"ז.)	צריך לקרות כולה מתוך הכתב (ש"ע ג')	לקרות המגילה מתוך הכתב
דמגילה נקראת אגרת אין מודקדין במגילה כל זמן שהטעיות אינו ברובו של מגילה (מ"ב י')	לא יצא אם קרא אפילו רובו בעל פה ובחציו יש לעיין אם כשרה בדיעבד (ש"ע ג' מ"ב ט')		לכתחילה יקרא כולה מכתובה לפניו ובדיעבד אפילו קרא רובו יצא (ש"ע ג')	לקרות מתוך מגילה כתיבה לפניו
שהשמיט הסופר איזה תיבות באמצע (מ"ב י')	לא יצא אם חסר תחילתה או סופה אפי' פסוק אחד או ענין שלם או חסר רובו או רובו שאין רשומן ניכר (ש"ע ג')	זוה נקרא דיעבד	לכתחילה יקרא במגילה שאינו חסר תיבות - ואם יש לו רק מגילה שחסר כמה תיבות יקרא בו לכתחילה (מ"ב ז' ח')	לקרות במגילה שלם
שזא יתן השומע לבם לו ולא להש"צ - שיתן דעתו לקראתו ולא להש"צ (מ"ב י"ג)	כשיש שם רבים היוצאים בהקריאת המגילה וי"א אפילו יוצא לבדו לא יקרא עם הש"צ (ש"ע ד' מ"ב י"ג)	דאין אחרים שיתן לבם להקורא ולא להש"צ (מ"ב י"ג)	אם חסר עד חציו באמצע וקראם על פה וחציו צ"ע (ש"ע ג')	לקרות במגילה שלם בדיעבד
דשמא יתן השומע לבו לו ולא להשליח ציבור ואינו יוצא ממנו בלי שיכוון (שע"צ י"א)	לא יקרא בקול אם אינו מתכוון להוציא השומעין (שע"צ י"א)	דיכול לצאת ע"י שיקרא בעצמו - כיון דקורא מתוך מגילה כשרה יכולין לצאת הקריאה ממנו (שע"צ י"א)	אם רק הוא יוצא מהקורא (מ"ב י"ג)	לקרא המגילה עם הש"צ כשאין לפניו מגילה כשרה
דאפילו קרא מעט בעל פה יצא	בדיעבד יצא אפילו לא החזיר הש"צ	כמו שמחמירין שלא יסייע על פה שלא יתנו דעתם לצאת מהמסייע ולא מהש"צ ולכתחילה צריך כולה מתוך הכתב (מ"ב ט"ו)	יכול לקרות עם הש"צ בלחש - או בקול אם מתכוון להוציא לכל מי שיתן לב לקריאתו (שע"צ י"א)	לקרא המגילה עם הש"צ כשיש לפניו מגילה כשרה
דקראה סריגין יצא רק דיעבד (באה"ל י"ח)	לכתחילה לא יפסוק אפילו בלי שיחה (באה"ל י"ח)	גוערין על הסח באמצע הקריאה (רמ"א ה')	שחזור הש"צ הפסוקים שקורין הקהל בקול רם	שחזור הש"צ הפסוקים שקורין הקהל בקול רם
אם שהה מחמת אונס כדי לגמור את כולו חזר וקורא אבל לא יברך פעם שני (מ"ב י"ח)	אם שהה מחמת אונס כדי לגמור את כולו חזר וקורא אבל לא יברך פעם שני (מ"ב י"ח)	כיון דאינו אונס לא חשוב הפסק דלמחבר רק בתפילה חשוב הפסק ולדומיא גם ב"ש משא"כ הלל שופר מגילה	יצא אפילו כדי לגמור את כולו ואפילו סח באמצע (ש"ע ה')	לצאת כשהפסיק באמצע קריאת המגילה

הטבלאות אלו הם במירוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תנהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
אשכול לתיקונים וז' ירושלים
© מועצת המנהלים

האם מותר לקרות בלשון לעז?

מי שיודע לעז ויודע אשורית אינו יוצא בלעז, ומ"מ אינו חוזר ומברך, ואין לו להוציא אפילו למי שאינו מבין לה"ק. ובכל מקום דיוצא בלעז היינו שעכ"פ תיבת האחשתרנים בני הרמכים יקרא לפניהם בלשה"ק. ואם כתובה בשני לשונות כגון מקצת המגילה בלשון אחד ומקצתה בלשון אחרת, מי שמבינים יצאו בדיעבד אפילו לא היו פרשיות שלמות בלשון אחד אלא פסוק אחד בלשון זה ופסוק אחר בלשון אחר, אבל לכתחלה אין נכון להיות כתובה בשתי לשונות. **אין לקרות לנשים המגילה בלשון לעז אע"פ שכתובה בלשון לעז**, ואי לא כתובה בלעז רק מעיין ומתרגם בלעז הוא ליה קורא בע"פ ובלא"ה לא יוציא, ואפילו הקוראים בשני ימים להחמיר ג"כ לא יקראו בלעז.

קראה או שמעה מתנמנם מהו?

קראה מתנמנם הואיל ולא נרדם בשינה יצא, ואין חילוק בין תחלת שינה לסוף שינה, וה"ה השומע ממנו ג"כ יצא אם רק נשמעים הדברים היטיב, ודוקא שחשב בתחילת הקריאה קודם שנתנמנם להוציא השומעין, ואפשר דמתנמנם יכול ג"כ לכונן, אבל אם שמעה מתנמנם לא יצא. ומתנמנם נקרא כגון דקרו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו לי מדכר, ומ"מ צריך שיכול לכונן לצאת דמצות צריכות כונה.

כותב או מגיה או דורש המגילה האם יצא?

היה כותבה, שקורא פסוק במגילה שהוא מעתיק ממנה וכותבה אפילו אם באופן זה היתה קריאת כל המגילה כשרה **אם כיון לבו לצאת י"ח יצא**, ואין חילוק בין קריאה דיום לקריאה דלילה, והוא שתהא כתובה כולה לפניו במגילה שהוא מעתיק ממנה, ואם לא כיון לצאת אפילו רק פסוק ראשון אף שמשם ואילך התכוין לצאת לא יצא. וכן אם היה מגיה ובעת הגהה קוראה ומכוין לצאת י"ח יצא, ודוקא אם קרא בניקוד כראוי, אבל אם קרא להגיה ע"פ המסורת ולא בניקוד כראוי אינו יוצא י"ח, וכן אם היה דורשה שקורא פסוק במגילה שלימה ודורשו אם כיון לבו לצאת י"ח יצא, ולא יפסיק בה בענינים אחרים כשדורשה, ובעניניו של יום לא חשיב הפסק כלל ואפילו לכתחלה שרי.

האם צריך לכונן להוציא ולצאת בקריאת המגילה?

הקורא את המגילה צריך שיכוין להוציא השומע וצריך שיכוין השומע לצאת, ולעיכובא הוא אפילו בדיעבד, וזה הכיון הוא קודם שמתחיל לקרוא וכיון על כל הקריאה זה לצאת וזה להוציא, ותו א"צ לכיון בכל הקריאה. וצריך השומע להאזין אוזנו ולשמע כל תיבה ותיבה מפי הקורא, ואם חיסר הקורא אפילו תיבה אחת, וכן אם השומע חיסר תיבה אחת לשמוע, לא יצאו וצריך לחזור, ואם הקורא ש"צ מסתמא דעתו על כל השומעים אפילו הם אחורי בית הכנסת, ולענין השומעים העומדים בביהכ"נ סתמא מכוונים, אבל העובר אחורי בהכ"נ בעינן שיכוין בפירוש לצאת ידי חובה.

בשביל איזה טעות צריכין לחזור במגילה?

אין מדקדקין בטעויותיה בקריאה, וי"א דוקא בטעות שהלשון והענין אחד כגון יהודים או יהודים, אבל טעות אחר לא כגון שקרא מיושב ישב או מנופל נפל דהוי כאלו דילג אותה תיבה לגמרי, וצריך לחזור ולקרותה בסדר. ולכתחלה בודאי יש לנהוג כדעת הי"א וחזור וקורא על הסדר אפילו היכא דסיים כל המגילה, ומ"מ אינו מברך, אכן אם חיסר לגמרי איזה תיבה בקריאה וזה"ה בשמיעהו לכר"ע חוזר ומברך אף שאין מפסיד הקריאה, וי"א דתיבה שאין מפסיד הקריאה חוזר ואינו מברך. ואפילו חסר אות אחת בקריאתו יחזור.

האיך קורין עשרת בני המן?

צריך לומר עשרת בני המן ועשרת הכל בנשימה אחת, ודוקא לכתחלה אבל בדיעבד אם הפסיק ביניהם אפי"ן שהא כדי לגמור כולה יצא, ולכתחלה נוהגין לומר בנשימה אחת מתחלת חמש מאות איש ואת פרשנדתא כו' עד עשרת, ומי שיש לו נשימה קצרה ישער שאם יתחיל מן חמש מאות איש לא יוכל לומר כל עשרת בני המן בנשימה אחת טוב יותר שיתחיל מן ואת פרשנדתא. **אין לכלל הקהל לומר י' בני המן אלא הקורא יאמרם לבד והשאר ישמעו כמו כל המגילה**. ובכל המגילה בין פסוק לפסוק יפסיק רק כדי נשימה. כשיאמר בלילה ההוא נדרה יגביה הקול כי שם מתחיל הנס. כשיאמר האיגרת הזאת ינענע המגילה.

האיך פושטין המגילה?

מנהג כל ישראל שהקורא קורא ופושט כאיגרת, שפושה כולה ואינו מניחה כרוכה אלא כופל אותה דף על דף, ויזהר שלא יגרה ע"ג קרקע או תלויה מעל השולחן, והפשיטה יהיה קודם שמתחיל לברך כדי שלא יהיה הפסק בין ברכה לקריאה, וכשיגמור חוזר וכורכה כולה ומברך, ואפילו אם התחיל הברכה ואמר ברוך אתה כיון שלא אמר השם פוסק באמצע וכו"כ ומברך. **יחידים השומעין במגילות א"צ לפשוט**, וכמדרומה שאין נוהגין כן אלא כ"א פושטה כאגרת.

האם נכון להכות בקריאת שם המן?

נהגו התינוקות לצור צורת המן על עצים ואבנים או לכתוב שם המן עליהן ולהכותן זה על זה, ומזה נשתרבב המנהג שמכים המן כשקורים המגילה בבה"כ, והפמ"ג כתב דיצא שכרם בהפסד שמבלבלין הרבה, ואף שהשי"ן שותק בשעה שמכים ג"כ אינו נכון שאסור לכתחלה להפסיק יותר מכדי נשימה. **וצריך החזן לשתוק אז בעת שמכין כדי שישמעו כולם קריאתו**, וטוב ונכון שכל יחיד יקרא פסוק או ב' מתוך החומש בעוד שמכין המן כי אז אף שלא ישמע מהחזן יצא, ונכון מאוד שכל אחד יתפוס חומש בעת הקריאה וכל תיבה שלא ישמע מן החזן יקרא מן החומש. **ואין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו כי לא לחנם הוקבעו**, ואם יש במנהג צד איסור אין אנו שומעין לו.

מי שמחשבותיו כל עמו בקריאת המגילה וחושב מדברים מאחרים האם יצא?

זכות הלימוד

ללימוד שבתון עירק אר"ח
 עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
 המרכז ללימודים של ישיבת
 מתיבתא ונסעל

האם צריכין מניין לקריאת המגילה?

משום חסירות ויתירות, וכשאין לו מגילה אחרת יוכל לקרות בה לכתחלה אפילו בברכה. נהגו שלא לעשות לה עמוד כלל בסופה, ויש מפקפקין ע"ז, אבל חלק בראשה מניחין וגולל סופו לתחלתו.

היאך כותבין עשרת בני הזמן?

צריך להאריך בווי"ו דויתא בכתיבתה, למתוח ראשה הכפוף ותהיה כעין זקופה, ועכשיו לא נהגו כך אלא כדעת האומרים שיהיה הוי"ו גדולה מאלפא ביתא של איתיות גדולות, וי"א בקריאתה שלא יחטוף אותה, וצריך לכתוב איש בראש השיטה ואת בסוף השיטה ובסוף הדף יכתוב תיבת עשרת, אבל א"צ להיות איש בראש הדף דוקא, ויותר טוב שלא יכתוב בראש הדף דע"ז יהיה מוכרח לעשות איתיות גדולות שיהיו כל העמוד כ"כ הגר"א, וע"כ צוה לתקן לכתוב שאר שיטות למעלה באותו עמוד, ויש מקימים מנהג ישראל לכתוב איש בראש הדף וראש השיטה ועשרת בסוף השיטה ובסוף הדף, ויש לכותבם איתיות ארוכות שיחזיק כל אות איזה שיטות כפי הצורך, ולא יכתבם בכתיבה גסה יותר משאר איתיות המגילה אלא באותו כתב שנכתב כל המגילה רק שיהיה ארוכות, ומ"מ אם עשה כדעת הגר"א שהתחיל איש באמצע העמוד אף שהוא שלא כמנהג העולם בזה אין להקפיד בזה בדיעבד ומותר לקרות ולברך עליה. ובדיעבד אם לא האריך בווי"ו דויתא, וכן אם כתב אחר תיבת עשרת עוד שיטות כשר, ויש מחמירין בשכתב אחר תיבת עשרת עוד שיטות, ואם יש שם מגילה אחרת כתובה כדינה אין לקרות בזו לכתחלה בעבור, אם לא שיש טורח צבור להמתין עד שיביאו הכתובה כדינה יכולים לקרות בזו. אבל בווי"ו דויתא נראה שבדאי אין להחמיר בדיעבד.

האם מותר לקרות במגילה הכתובה בין הכתובים?

אין קורין בעבור במגילה הכתובה בין הכתובים, ודוקא שלא בזמנה דבעי פרסומי ניסא אבל בזמנה לא חיישין להא דכתובה בין הכתובים, ואם קרא לא יצא, אלא א"כ היתה יתירה על שאר היריעות או חסרה כדי שיהא לה היכר, אבל היחיד קורא בה ואפילו אינה חסרה או יתירה ויוצא בה ידי חובתו, ודוקא כשהיא כתובה בגליון כספר תורה. ואף לכתחלה אף שיש לו מגילה כתובה לבדה יכול לקרות בזו, וי"א דרק בדיעבד יצא.

נקודות טעמים וברכות האם מותר לכותבן במגילה?

מגילה שהיא נקודה וכן אם כתב בה בדף הראשון ברכות ופיוטים אינה נפסלת בכך, ולכתחלה לא יכתוב ברכותיה בה. ואי ליכא מי שידע לקרות בטעמים בע"פ מותר לכתוב גם הטעמים במגילה ולברך עליה, ומ"מ אם אין הטעמים במגילה מותר לקרות בלא טעמים.

האם מותר לקרות מתוך החומש?

אם אין מגילה כשרה קורים אותה בחומש בלא ברכה. ודוקא כשעשוי החומש בגלילה, אבל בחומש שלנו לכ"ע לא יצא, וראוי גם בזה לקרות בלא ברכה שלא תשתכח תורת מגילה. קרא במגילה גזולה יצא ולא יברך אפילו אם קנאו בשינוי מעשה.

מגילה ביי"ד לעיירות ובט"ו למוקפין צריך לחזור אחר עשרה, ואם אי אפשר בעשרה קורים אותם ביחיד, וכ"ש אם הוא שלא בזמנה כגון המפרש בים והיוצא בשיירא ואינו מוצא מגילה להוליך עמו, או דמתרמי יום ט"ו בשבת דצריכין המוקפין להקדים ולקרותו בע"ש, בודאי צריך לקבץ עשרה לקריאתו, ובה אי ליכא עשרה לא יברכו המוקפין עליה. ואם בעת ההוא קורין אותה בעבור בבהכ"נ אז אפילו יש לו ק' אנשים בביתו מצוה לילך לשם משום ברוב עם הדרת מלך, וכן מי שהיה ביתו סמוך לביהכ"נ וחלונותיו פתוחות לביהכ"נ אפ"ה צריך לילך לבהכ"נ. ויש להסתפק אם נשים מצטרפות לעשרה, וקטנים בודאי אין מצטרפין לעשרה.

יחיד הקורא אחר קריאת הציבור האם צריך מניין?

אם קראו אותם בציבור ואיזה יחיד לא שמעה ויכול לקרות אפילו לכתחלה ביחיד, וי"א דאף בכה"ג יהדר אחר עשרה אנשים, וכשהיחיד קורא אותה בזמנה במקום דאי אפשר לו לקבץ עשרה וכדומה צריך לברך עליה, לאפוקי אם קורא היחיד אותה שלא בזמנה לא יברך עליה בכל גזוניה.

כמה ועל מה כותבין המגילה?

אין כותבין המגילה אלא בדיו על הגויל או על הקלף כספר תורה, ואם כתבה במי עפצים וקנקנתום כשרה, ומי עפצים דוקא עם גומא דממי עפצים בלחוד פסול, וכן קנקנתום דוקא במי קנקנתום דקנקנתום לחוד פסול, וי"א דמיירי דקנקנתום ועפצים מעורבין יחד. וצריכה שירטוט על כל שיטה ושיטה כתורה עצמה, וע"כ חק תוכות פסול בה, ודוקא ברובה אבל במיעוטה כשר בדיעבד, והעור צריך עבוד לשמה, ובדיעבד יש להתיר, ואם אין מגילה אחרת רק זו אפילו לכתחלה יקרא בה ושוב שלא לברך עליה.

היאך כותבין המגילה?

מגילה צריכה היקף גויל על כל אות כס"ת, ובענין שיהיו שיטותיה שוים שלא יצאו ג' תיבות חוץ לשיטה, גם שיהי רוחב העמוד ג' למשפחותיכם וכל דיני ס"ת. גם צריך לכתבה מן הכתב או אם אחד מקריא אותו בע"פ כדי שלא ישעה ואפילו אם היתה שגורה היטיב על פיו, ולכתחלה צריך להוציא כל תיבה מפיו קודם שיכתבנה אפילו אם כותב אותה מתוך הכתב כמו בס"ת, ובדיעבד אין להחמיר אם לא טעה, ואם עבר וכתב בע"פ שלא מן הכתב י"א דאסור לקרות בה אלא בשעת הדחק.

סדר כתיבת העמודים

עושין כל פרשיותיה סתומות ואם עשאן פתוחות פסולה, וי"א דכשרה ויש לסמוך עליו בשעת הדחק, ולענין ברכה מסתפק הפמ"ג ולבושי שרד מצד דיוכל לברך. ובדיעבד שכבר קרא בה אין לפסול מגילה

הגנה בעצמך... איזה מעלה יש במגילה הכתובה ביי"א שיטין?

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
 האזור לזיכרון מ"ל וי"ת
 © מתחלת המסע

דפי שיעורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תרצ סעיף ט
עד סימן תרצב סעיף א

ו' אדר

#1

מחזור שינתיים

חלק ב'

1800 466-7593

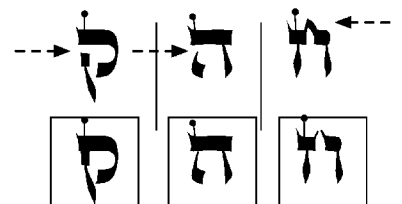
www.Hilchusadyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

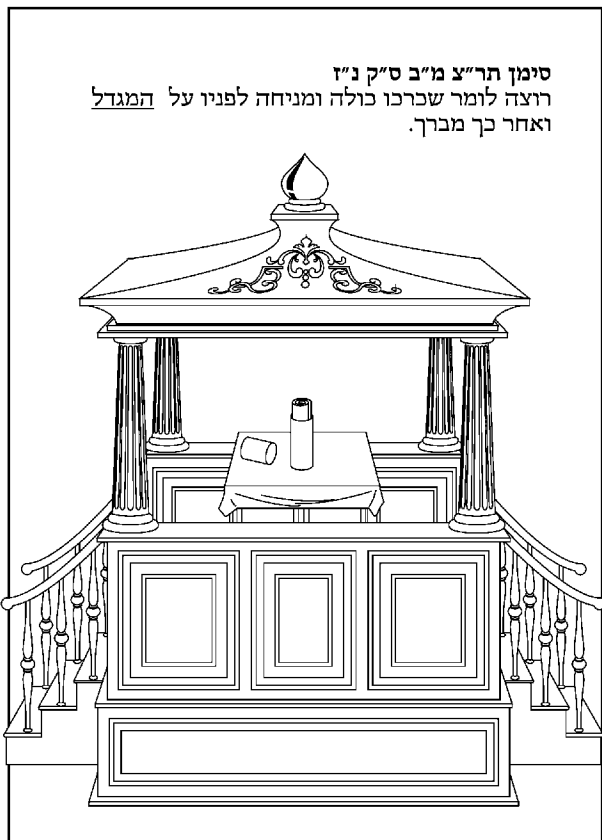

מקורו	הלועז / הקורא	הכתב במגילה / הלשון שקורא	השומע
סעיף ח'	אינו מבין לשה"ק יצא	ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים	אינו מכיר לשה"ק יצא
שו"ע ס"ט ס"ק כ"ז ס"ק כ"ח	מבין יצא	ענד די קינג סעיד טא די סמארט פיעל And the king said to the smart people	אינו מכיר בלע"ז לא יצא
מעתיק מלשון הכתב ללשון אחר סעיף כ"ט	לא יצא	און דער קעניג האט געזאגט פאר די קלונע ואמר מלכה לחכימאי מנדעא בעדנאי	מבין ארמית לא יצא
הכתב אינו כלשון הקורא ס"ק ל"ב	לא יצא	V'umar malku l'chkimu mandua beidunau ואמר מלכה לחכימאי מנדעא בעדנאי	אינו מכיר אנגלית לא יצא
ס"ק ל"ב פרי מגדים	לא יצא	And the king said to the smart people And the king said to the smart people	מבין תרגום לא יצא
ס"ק ל"ב	יצא	And the king said to the smart people And the king said to the smart people	אינו מבין לא יצא
סעיף י'	לא יצא	And the king said to the smart people And the king said to the smart people	מבין גם לשה"ק לא יצא

ה'יקף ה'יקף

סימן תרצ"א - שו"ע סעיף ב
ודינה כספר תורה לענין היקף גויל
וחטוטרות חתי"ן ותלית הדי"ן
וקופי"ן וכל גופות האותיות בצורתן
ובחסרות ויתרות

סימן תרצ"א מ"ב ס"ק נ"ז
רוצה לומר שרכו כולה ומניחה לפניו על המגדל
ואחר כך מברך.

שו"ע ס"ב
שצריכה תגין
שעטנ"ז
צ"ז
שו"ע סימן ל"ו
נהגו לתייג
אותיות אחרות
בדק
חיה

כדי להקיפה בו
חלק בראשה
עמוד בסופה
פרשה פתוחה
פרשה סתומה

שו"ע סעיף ב
ועושיין כל פרשיותיה סתומות... וצריכה עמוד בסופה וחלק בראשה כדי להקיפה בו

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תרצ סעיף ט
עד סימן תרצב סעיף א

#2

ו' אדר

מחזור שינתיים
חלק ב'

1800 466-7593
www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
מהנהלת המפעל ©

ש"ע סעיף ו
ובלבד שיהיו משולשות...
ויעשה שלשה תפירות בראשה
וג' בסופה וג' באמצעיתה
ותפירה אחת בחלק הרביעי
מצד זה ותפירה אחת בחלק
הרביעי שמצד האחר

ש"ע סעיף ז
צריך להניח שיר
בראש היריעה ובסופה,
כשתופרם יחד,
ובמשהו סגי.

ש"ע סעיף ו
והתפירה תהיה מבחוץ ולא
מבפנים

וע"ע באור הלכה ד"ה ומפני
שיש בו פרושים שונים

לא שיר
בסוף
היריעה

סימן תרצא סעיף ג
עשרת בני המן צריך לכתבם כשירה,
ולא כשאר שירות שחלק על גבי כתב, אלא
מניח חלק בין כתב לכתב

וי' תא וי' תא

ש"ע סעיף ד
צריך להאריך בו"ו דויזתא

מ"ב ס"ק יח
למתוח ראשה הכפוף ותהיה בעין זקופה,
לרמז שנתלו כולם בזקיפה אחת

שער הציון ס"ק יד
ועכשיו לא נהגו כך אלא כדעת האומרים
שיהיה הוי"ו גדולה מאלפא ביתא של
אותיות גדולות.

דפי ציוורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תרצב סעיף א
עד סימן תרצא סעיף ג

#2

ז' אדר

מחזור שינתיים
חלק ב'

1800 466-7593
www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
מהנהלת המפעל ©

דיני מצוות היום בפורים				
ש"ע סי' תרצ"ד - צ"ה				
המצוה	משלוח מנות	מתנות לאביונים	מחצית השקל	קריאת המגילה
השיעור	ב' מנות לאיש אחד	ב' פרוטות לב' עניים	ג' חצאי גדולים	
עד כמה	וכל המרבה לשלוח לרעים משובח (ש"ע תרצ"ה ס"ד)	מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות (תרצ"ד מ"ב סק"ג)		
המחובים	הגדולים איש ואשה	הגדולים איש ואשה	מדינא י"א מבן כ' וי"א מבן י"ג, והמנהג גם לילדים ועוברים	הגדולים איש ואשה וקטנים שהגיעו לחינוך
הזמן	ביום	ביום	י"א בליל פורים קודם מנחה, וי"א בשחרית קודם המגילה	ביום ובלילה

דיני קריאת המגילה - סימן תרצ"ז - ח"ב

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
לצאת כשסח באמצע קריאת המגילה	כשסח הקורא או כשהפסיק הקורא לקרות - וצריך גדול להיות לפניו חומש לומר התיבה שלא שמע (מ"ב י"ט)	שאז שמע כל המגילה - דעכ"פ דיעבר יוצא כשאומר כמה תיבות מהחומש (מ"ב י"ט)	השומע הסח ולא שמע הקריאה (מ"ב י"ט)	דלדעת כמה פוסקים לא יצא אפילו לא שמע תיבה אחת (מ"ב י"ט)
הקורא למפרע או דילג פסוק או תיבה	צריך לחזור למקום שדולג - וצריך לחזור ולברך אם לא פתח בתחילת המגילה (ש"ע ו' באה"ל הקורא)	שצריך לקרות על הסדר - דבטלה ברכתו כדין המפסיק בין ברכה למצוה (ש"ע ו' באה"ל הקורא)	לא יצא אפילו דילג תיבה או קרא הפרשיות למפרע (מ"ב כ"א כ"ב)	דחשוב למפרע
הלועז ששמע המגילה הכתובה בלשון הקודש בכתב אשורית	יצא אפילו לכתחילה אע"פ שאינו יודע מה הם אומרים (ש"ע ח')	שלשון זה נדע טובו לכל העולם אף למי שאינו מכיר בו ועוד דרוב מכירין בו (מאירי)	אם שינה איזה תיבות ללשון אחר י"א דהמגילה פסול אע"פ דאם חטר כמה תיבות כשר (באה"ל הכתיבה)	דהו"ל כמזיוף מתוכו (באה"ל הכתיבה)
לקרות במגילה שכתובה תרגום או שאר לשון עכו"ם	המכיר אותו הלשון יצא (ש"ע ט')	דמגילה נקראת בכל לשון ?	לא יצא השומע אם השומע אינו מכיר אפילו הקורא מכיר או אם השומע מכיר והקורא אינו מכיר שניהם לא יצאו (מ"ב ל"ב)	דכיון דאינו מבין אנו זכרון הנס גבי שומע - דא"א לצאת לאחריים כשאינו מבין בעצמו (מ"ב ל"ב)
לצאת כשהיתה המגילה כתיבה בכתב אחר וקראה בכתב אחר	אם קראה רק מקצתה ארמי מסתברא דיצא ואין לפסול משום שני לשונות (שע"צ כ"ח)	דלא גרע מאם קרא בעל פה ממש דמקצתה יצא בדיעבר (שע"צ כ"ח)	אם קרא רובו בהלשון אחר (ש"ע ט')	דנמצא קורא על פה (ש"ע ט')
לקרות במגילה באחד הלשונות הכתיבה בכתב אחר	לרמ"א מותר אם מכיר הכתב (רמ"א ט')	שעכ"פ מכיר הלשון והכתב	וי"א דאינו כשירה עד שנכתב באותו הלשון בכתב אשורית שלה (מ"ב ל"ב)	דס"ל דהתירו רק שאר לשונות ולא כתב אחר
לצאת מגילה בלע"ז כשיודע אשורית	י"א שיוצא - כשעכ"פ התיבות האחרונות בני הרמכים יקרא בלשון הקודש (ש"ע ו' מ"ב ל"ד)	כיון דמבין - שאין אפשר לתרגום בשאר לשונות	י"א דאינו יוצא - ואינו יוצא אחרים אפילו אינם מבינים לשון הקודש - ואינו חוזר ומברך (ש"ע ו' מ"ב ל"ג)	דכיון דקריאתו לא מהני לעצמו הו"ל כמי שאינו מקוה בדבר - דספק ברכות להקל (מ"ב ל"ג)
לכתוב המגילה בכמה לשונות אחרות	אפילו כתובה בשני לשונות יצאו המבינים אפילו פסוק אחד בלשון זה ופסוק זה בזה לשון יצא (שע"צ ל"ה)	כיון דמבינים בטוב איכא פרסומי ניסא (שע"צ ל"ה)	לכתחילה אין נכון ליקח כתיבה בשני לשונות - ונהגין בזמן הזה לקרות הכל בלשון הקודש ולכתבה בכתבי אותיות הקודש (מ"ב ל"ב ל"ד)	כיון דכל מגילה לע"ז כתב בשני לשון מפני אהשתרנים יש למהות הקרא במגילה לעז
להקפיד בהכתב שהאותיות תהיה מוקף גויל	בכתב קודש (באה"ל אבל)	דכתיב וכתבתם שתהי' כתיבה תמה	בכתב האומות (באה"ל אבל)	לא חשוב כ"כ כתב
לצאת כשקראה או שמעה המגילה כשהוא מתנמנם	הקורא יצא וה"ה השומע כשהקורא מתנמנם וחשב בתחילת הקריאה להוציא השומע (ש"ע י"ב מ"ב מ')	כיון דקורא כראוי מוכח דרמי אנפשיה לומר שפיר - דצריך לכוון לצאת (מ"ב מ"א)	לא יצא אם שמעה כשהוא מתנמנם (ש"ע י"ב)	דבדודאי חסר לו כמה תיבות (מ"ב ס"א)
לכוון לצאת כשקורא מגילה	אם כיוון בתחילת הקריאה קודם שמתחיל לקרות יצא (מ"ב מ' מ"ב מ"ח)	שאינו צריך לכוון בכל תיבה (שע"צ ל"ט)	לא יצא אם לא כיוון אפילו רק בפסוק ראשון אפילו כיוון מפסיק שני ואילך (מ"ב מ"ב)	דמצות צריכות כוונה ובלא כוונה חשנב כלא קרא כלל וגרע מקריאה בעל פה (מ"ב מ"ג שע"צ מ')
לצאת כשמעתיק או מגילה ממגילה כשרה	יצא אם כיוון לבו (ש"ע י"ג)	דמצות צריכות כוונה (מ"ב מ"ג)	לא יצא אם קרא על פי המסורת ולא בניקוד כראוי (מ"ב מ"ד)	
להפסיק ל דרוש באמצע קריאת המגילה	מותר בענינו של יום אפילו לכתחילה (שע"צ מ"ג)	כדי לפרסם הנס (שע"צ מ"ג)	לא יפסיק בענינים אחרים שלא מענינו של יום (ש"ע י"ג מ"ב מ"ז)	דאסור להפסיק בענינים אחרים (מ"ב י"ג)
הש"ע הקורא והשומע מגילה לכוון לצאת	הקורא צריך שיכוון להוציא והשומע צריך לכוון לצאת בתחילת הקריאה אפילו לעכובא (ש"ע י"ד מ"ב מ"ח)	דמצות צריכות כוונה (שע"צ מ"ד)	לא יצא אם לא כיוון ואם כיוונו בתחילת הקריאה אין צריך לכוון בכל הקריאה (מ"ב מ"ח)	
הש"ע הקורא והשומע מגילה להוציא ולשמוע כל תיבה	צריך הקורא להוציא כל תיבה וצריך השומע להאזין אזני ולשמע כל תיבה ותיבה מפני הקורא (מ"ב מ"ח)		יא יצאו אם חסר הקורא אפי' תיבה אחת או לא שמע השומע תיבה אחת וצריך לחזור ולקרות (מ"ב מ"ח)	
הקורא בביהכ"נ והשומע מביהכ"נ לצאת אפילו לא כיוונו בפירושו	הקורא יצא ומוציא השומעים אפילו העומדים אחורי ביהכ"נ - והשומע העומד בביהכ"נ ג"כ יצא (ש"ע י"ד מ"ב מ"ט)	דמסתמא דעתו על כל השומעים אפילו העומדים אחורי ביהכ"נ - דמסתמא כוונו (ש"ע י"ד)	השומע העומד אחורי ביהכ"נ לא יצא עד שיכוון בפירושו (מ"ב מ"ט)	דמסתמא לא כיון לצאת
לדקדק כשקורא המגילה בטעיותיה	י"א טעות שהלשון והענין אחר כמיושב ישב וצריך לחזור לקרותה כסדר וכן לנהוג (ש"ע י"ב מ"ב נ"א באה"ל אין)	דבאילו דילג אותה תיבה לגמרי (מ"ב נ"א)	י"א דאין מדקדיקן בטעות וי"א דוקא טעות שהלשון והענין אחר - אבל לא יחזור לברך אפילו נשתנה הענין (ש"ע י"ד באה"ל אין)	דעכ"פ קרא כולה - די"א שאין מדקדיקין (מ"ב נ' באה"ל אין)

